

SUPERMESTO

Vizija mesta Ljubljana 2045

Mestna občina
Ljubljana

SUPERMESTO

Vizija mesta Ljubljana 2045

Mestna občina
Ljubljana

SUPERMESTO

Drage Ljubljančanke, dragi Ljubljančani,

Ljubljana je zame najlepše mesto na svetu. V zadnjih dvajsetih letih smo izvedli 2.600 večjih in manjših projektov in prav vsak je dodal kamenček v mozaik mesta, v katerem je lepo živeti, delati, odrasčati, se razvijati, izobraževati, se zabavati, rekreirati in početi vse tisto, kar izpolnjuje naša življenja.

Z urbanistično vizijo tedanjega podžupana prof. Janeza Koželja in s predano ekipo sodelavk in sodelavcev smo pred dvajsetimi leti pričeli ambiciozno in trajnostno zastavljeno prenovu mesta. Prva velika prelomnica je bilo zaprtje mestnega središča za motorni promet. Takrat je mesto zadihalo in zaživel na novo. Od začetnih nekaj hektarjev smo do danes območje za pešce razširili na že skoraj 24 hektarjev. Tako z infrastrukturnimi projekti kot mnogimi drugimi aktivnostmi in storitvami skrbimo za dvig kakovosti življenja prebivalk in prebivalcev vseh četrtnih skupnosti in ponosno lahko zatrdim, da smo naredili ogromno sprememb na bolje. To potrjujejo tudi številna mednarodna priznanja in nagrade. Spomnim se prav vsakega izvedenega projekta in sem nanj ponosen, hkrati pa je moj pogled vedno usmerjen naprej. Zanima me, kaj nam bo prinesla prihodnost in kako lahko še izboljšamo kakovost življenja v našem mestu.

Pred nami so veliki izzivi, saj živimo v negotovih časih. Po svetu divjajo vojne, ki sprožajo energetske in druge krize. Ustaljen način življenja ogrožajo tudi podnebne spremembe, ki jih v Ljubljani blažimo s konkretnimi ukrepi, tudi z aktivnostmi v okviru programa Evropske komisije Misija 100 podnebno nevtrálnih in pametnih mest.

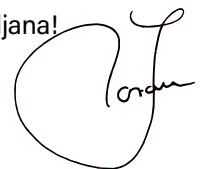
Ravno zato je zdaj pravi čas za snovanje načrtov za prihodnost, saj bomo le tako pripravljeni na prihajajoče izzive. V Mestni občini Ljubljana se jih lotevamo z ambiciozno vizijo urbanističnega razvoja našega mesta do leta 2045 pod taktirko podžupana Roka Žnidaršiča, ki smo jo **poimenovali Supermesto**. V sodelovanju z mnogimi strokovnjaki smo vanjo vključili številne projekte, ki me preprosto navdušujejo. Življenje v Ljubljani je že zdaj prijetno, z novo vizijo pa bo Ljubljana postala še boljša.

Najboljše mesto odlikujejo visoka kakovost življenja, kot so urejene zelene površine, ogljična nevtrálnost, odlična pitna voda in kakovosten zrak, urejen sistem ravnanja z odpadki, trajnostna mobilnost s sodobnim javnim prometom in kolesarskimi površinami, dostopne zdravstvene storitve, kakovostna športna in rekreativna infrastruktura, pestro kulturno in družabno življenje, inovativno in izobraževalno središče in še bi lahko našteval. Namesto tega vas raje povabim, da si glavne poudarke naše vizije ogledate na naslednjih straneh te publikacije.

Pot nadaljnega razvoja mesta je načrtana. Z najboljšo ekipo sodelavk in sodelavcev ter z roko v roki z vami se njenega izpolnjevanja lotevamo odgovorno, spoštljivo in odločno. Ljubljana bo zame še naprej najlepše mesto na svetu, skupaj pa bomo poskrbeli, da bo tudi **najboljše mesto za življenje**.

Srečno, draga Ljubljana!

Župan
Zoran Janković

Vizija razvoja Ljubljane, poimenovana **Supermesto 2045**, je predstavljena skozi ključna razvojna področja, ki oblikujejo sodobno prestolnico, povezano z naravo in skupnostjo, ponosno na svoj značaj ter odprto za nove ideje.

Mesto, odporno na podnebne spremembe

01 Narava do praga

V mestu bo še več parkov. Solidarni in povezani bomo pripravljeni ter odporni proti morebitnim kriznim razmeram in podnebnim spremembam.

Krožna plovna pot po Ljubljani

Park Remiza

Južna izpostava Gasilske brigade Ljubljana

Samozadostna in odporna infrastruktura

Sistemi, ki jih pogosto jemljemo za samoumevne, krepijo energetske, vodno in okoljsko odpornost Ljubljane.

Centri ponovne uporabe
TEO

Kratke razdalje vsakodnevnih poti 04

Prihodnost mestne mobilnosti in nove prometne pridobitve, zaradi katerih bomo manj časa za volanom in več v družbi.

BRT

Večmodalne mobilne točke
Kolesarske ulice med kampusi

Mesto dobre dostopnosti

03 Samooskrbni prehranski sistemi

Paradižnik z vrta pred blokom, jabolko s kmetije na robu mesta in med ljubljanskih čebel na lokalni tržnici.

Vrtički in sadno drevje v parku Brdo

Prenovljena tržnica Moste

Vzpostavitev lokalnih tržnic

Nova vrtičkarska območja

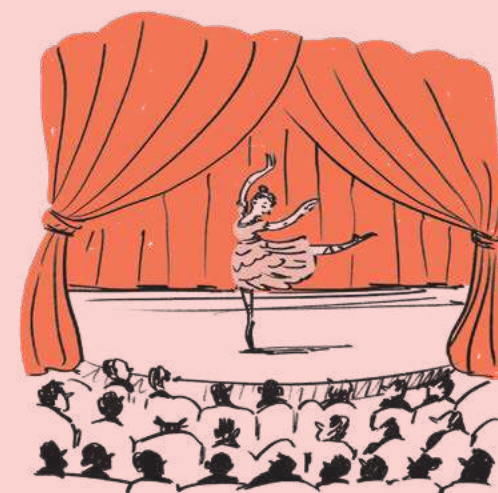
05

Živahna četrtna središča

Soseska ni le skupek stavb, ampak prostor skupnosti, srečevanj in vsakdanjega življenja.

Mestna četrt Stanežiče

Športni center Livada

06

Moč znanja, kulture in sodelovanja

Kje nastajajo ideje, ki spreminjajo svet? V mestih, ki zvedavim glavam ponudijo vse od peskovnika do laboratorija.

Minipleks mestni kino

Prenovljeno Baragovo semenišče

Kakovostna podoba mesta in mestne krajine

07

V lepem je lepo živeti

Podoba Ljubljane ni nastala naenkrat. Gradili so jo različni časi, ideje in ljudje. Projekte prihodnosti načrtujemo z odgovornostjo do okolja in skupnosti.

Prenovljena grajska planota

Biodiverzitetno središče ZOO Ljubljana

Kazalo

Kako je živeti
v Ljubljani?
**PA V BISTVU
JE PRAV
SUPER!**

Za začetek ...

Živimo v nemirnih in nestabilnih časih, saj se svet okoli nas izjemno hitro spreminja. Da bi v takšnih razmerah mestu še naprej lahko zagotavljali uspešen razvoj, smo jasno določili vrednote, ki nas bodo vedno vodile v pravo smer. Vizija mesta Ljubljana, ki smo jo poimenovali Supermesto 2045, je krovni dokument, po katerem se ravnaajo vse področne strategije, ki jih predlagamo, sprejemamo in izvajamo v Mestni občini Ljubljana. Razdelili smo jo na tri temeljne razvojne smernice s sedmimi med seboj povezanimi izvedbenimi področji. Z njimi določamo smer delovanja in razvoja mestne uprave, javnih zavodov in skladov ter javnih podjetij in gospodarskih družb v pretežni lasti MOL.

Cilje, ki smo jih oblikovali na podlagi sodelovanja, izmenjave mnenj, prejetih kritik in pobud, lahko dosežemo le skupaj, zato bi radi, da se nam na tej poti pridružite naši prvi in najpomembnejši sogovorniki – Ljubljančanke in Ljubljančani, pa tudi občine ustanoviteljice Javnega holdinga Ljubljana, članice Regionalne razvojne agencije LUR, Združenje mestnih občin Slovenije in drugi. Izzivi, s katerimi se soočamo, presegajo vpliv in zmožnosti ene same lokalne skupnosti, pa čeprav je ta največja v državi. Zato je sodelovanje ključnega pomena.

Zaradi stalnih in vseobsežnih sprememb, ki jih doživljamo, je vizija Supermesto 2045 živ dokument. Zastavljene cilje bomo sproti preverjali, prilagajali, dopolnjevali in nadgrajevali, zadnje leto vsakega mandata pa bomo ocenili tudi uspešnost njihovega izpolnjevanja.

SUPERMESTO

V kakšni Ljubljani bomo živeli?

Vizija Supermesto 2045

Kakšna bo Ljubljana leta 2045?

Naše mesto bo ostalo trajnostna in odporna evropska prestolnica, prilagojena podnebnim spremembam in drugim izzivom. Bo najboljše mesto za življenje. Na temeljih dosedanjega dela bomo do leta 2045 oblikovali kakovostno bivalno okolje z dostopnimi zelenimi in rekreacijskimi površinami za vse generacije meščank in meščanov.

- Vsem generacijam meščank in meščanov bo Ljubljana še naprej zagotavljala kakovostno bivalno okolje z dostopnimi zelenimi in rekreacijskimi površinami.
- Ostala bo mesto kratkih poti. Četrtni centri bodo z novimi javnimi družbenimi objekti, dostopnimi zdravstvenimi in socialnovarstvenimi storitvami, vrhunskimi kulturnimi ustanovami ter odlično športno infrastrukturo predstavljali središča družabnega življenja.
- Oglijično nevtralna prestolnica se bo ponašala z zeleno in modro infrastrukturo, kakovostnim zrakom ter odlično pitno vodo.
- Sodoben javni potniški promet in cestna infrastruktura bosta še varnejša, pretočnejša in zanesljivejša za vse udeležence v prometu.
- Trajnostna mobilnost, ki bo jedro potovanj v mestu, bo Ljubljano odlično povezovala tudi z okoliškimi in bolj oddaljenimi slovenskimi občinami.
- Z večanjem lastnega stanovanjskega fonda in spodbujanjem gradnje dostopnih stanovanj v zasebni lasti bomo vsem prebivalkam in prebivalcem zagotovili prijazno stanovanjsko politiko, kakovostna stanovanja ter varno in dostojno bivanje.
- Ljubljana bo energetske samozadostno mesto, ki odgovorno ravna z naravnimi viri. Še bolj bo spodbujala prehransko samooskrbo, urbano naravno kmetijstvo in kratke dobavne verige.
- Univerzitetno in inovativno mesto bo še naprej spodbujalo ustvarjalnost in raziskovanje, še posebej na področju okolju prijaznih gospodarskih panog z visoko dodano vrednostjo.
- Mesto umetnosti in kulture bo dalo prostor in varnost svobodnemu umetniškemu izražanju, prebivalce in obiskovalce pa bo navduševalo z raznolikostjo in dostopnostjo javne kulturne ponudbe.

- Ljubljana bo v samem vrhu med trajnostnimi in kreativnimi evropskimi turističnimi destinacijami.
- Ljubljana bo mesto, v katerem bomo še naprej živeli skupaj, spoštovali različnost in gradili skupnost. Vsem bo zagotavljala enake možnosti in skrbela za najranljivejše skupine.
- Ostala bo varno, odprto, solidarno in zdravo mesto zadovoljnih in srečnih ljudi, v katerem je prijetno živeti.
- Ljubljana bo leta 2045 še večji vzor drugim evropskim in svetovnim mestom.

V viziji Supermesto 2045 smo načrtali pot razvoja mesta, ki prepozna, ohranja in nadgrajuje svoje vrednote. Uresničevali jih bomo v odličnem grajenem in odprtem prostoru ter kulturnem, zelenem, zdravem in varnem bivalnem okolju. Mesto bo ohranilo svoj edinstven značaj, hkrati pa se bo še naprej razvijalo kot odprta, inovativna in vključujoča mednarodno priznana evropska prestolnica, glavno mesto države ter središče ljubljanske regije.

Ljubljana bo tako postala Supermesto – mesto po meri ljudi, povezano z naravo in skupnostjo, odprto za nove ideje ter varno in svobodno mesto, ki spoštuje svojo herojsko zgodovino.

**Osnovno strateško izhodišče –
najboljše mesto za življenje!**

Mesto, odporno na podnebne spremembe

01

Narava do praga

Na izzive podnebnih sprememb se aktivno pripravljamo že danes, da bo Ljubljana tudi v prihodnosti odporno in trajnostno mesto, v katerem bo vedno prijetno živeti.

Vsako leto posadimo približno 1.000 dreves.

V objektiv smo ujeli selitev dreves iz drevoreda na Linhartovi cesti v Šmartinski park tik ob Žalah.

Ljubljana je že zdaj in bo še naprej ena izmed evropskih prestolnic **z največ zelenimi površinami na prebivalca**. Ohranjali jih bomo tudi v prihodnje, hkrati pa jih bomo nadgrajevali z novimi mestnimi parki in zveznimi zelenimi ureditvami ob vodotokih, mestnih vpadnicah in železniških progah. Zelena infrastruktura bo sestavni del vsakega novozgrajenega javnega objekta MOL. Z novimi drevesi bomo povsod, kjer bo to mogoče, še dodatno ozelenili javne prostore in grajeni prostor.

Posamezne parkovne in rekreacijske ureditve, območja in programske poteze bomo povezali v celovit zeleni sistem, ki bo dostopen vsem meščankam in meščanom. Poleg javnega prostora si bomo prizadevali za ohranjanje dreves in ozelenitve na zasebnih površinah. V zelena okolja bomo umestili tudi dobro vzdrževana in dodatno nadgrajena otroška igrišča, ki bodo mladim generacijam omogočala varno, poučno in zabavno igro.

Z razvojem in krepitvijo zelene in modre infrastrukture bomo zmanjševali območja toplotnih otokov ter povečevali odpornost proti podnebnim spremembam. Varnost in kakovost bivalnega okolja bomo izboljšali z učinkovitim upravljanjem vode, zbiranjem deževnice, namakalnimi sistemi ter sonaravno zaščito pred poplavami in onesnaženjem mestnih vodotokov (na primer s preprečevanjem prelivanja odpadne in padavinske vode).

V naše načrte do leta 2045 smo vključili še naslednje ukrepe:

- v vseh stavbah v lasti MOL bomo sanitarije splakovali z deževnico;
- reki Ljubljanica in Sava bosta imeli status kopalnih voda;
- prebivalci bodo še intenzivneje vključeni v skupnostne projekte, samooskrbo in prilagoditvene projekte.

Narava ni le estetski element v mestu, ampak igra ključno vlogo pri podnebni odpornosti, kakovosti zraka in blaženju vročinskih valov. Zato bo razvoj mesta še naprej temeljil na zaščiti naravnih ekosistemov, ohranjanju obstoječih habitatov in aktivni obnovi degradiranih območij. Tudi v prihodnje bomo aktivno skrbeli za zaščitene in prostoživeče živalske vrste v mestu in posebno pozornost namenjali krepitvi biotske raznovrstnosti z uporabo avtohtonih rastlinskih vrst, oblikovanjem zelenih koridorjev ter varovanjem vodnih in obvodnih ekosistemov. **Ljubljana bo evropsko mesto z največjim številom zaščitnih rastlinskih in živalskih vrst.**

Ljubljana je od leta 2014 prva evropska prestolnica, vključena v program »Brez odpadkov« (Zero waste), in je že danes vodilno mesto po odstotku ločeno zbranih odpadkov v gospodinjstvih. Odlične rezultate, ki jih dosegamo pri **trajnostnem ravnanju z odpadki**, bomo še izboljšali, hkrati pa bomo že pri izvoru

Povečevanje zelenih površin

Skrb za parke in športne površine

Upravljanje z vodo ali zelena odporna infrastruktura

Krepitev biotske raznovrstnosti

Ravnanje z odpadki

i
Delež zelenih površin v MOL

ZDAJ

75 %

LETA 2045

76 %

Obvladovanje tveganja

zmanjšali njihovo nastajanje – med drugim tudi tako, da ne bomo več uporabljali plastične embalaže za enkratno uporabo.

- Izkušnje nas učijo, da so spremembe edina stalnica, zato bomo nanje pripravljeni tako, da bomo čim natančneje predvideli in obvladovali tveganja, kot so:
- naravne nesreče (potres, poplave, suša ...),
 - podnebne spremembe (segrevanje ozračja, nenadne temperaturne razlike),
 - epidemije,
 - morebitno pomanjkanje zdrave hrane.

Stalno izboljšujemo odzivnost in učinkovitost reševanja ob nesrečah, aktivnosti za večjo odpornost pa bomo nadgradili še z razvojem celostnega sistema vodenja, razširjene senzorike in napredne informacijsko-komunikacijske podpore za pravočasno zaznavanje tveganj, lažje odločanje in učinkovito delovanje. Zvišali bomo raven usposobljenosti in opremljenosti vseh služb, ki se odzivajo na nesreče. Okrepili bomo samozadostnost, odpornost sistemov, ozaveščenost in pripravljenost prebivalcev ter javnih in zasebnih subjektov. **Ljubljana bo v morebitnih kriznih razmerah delovala povezano, solidarno in stabilno.**

V Ljubljani bo deloval učinkovit **osrednji center za zaščito, reševanje in pomoč**. Pomembna pridobitev za mesto, ki se razvija policentrično, bo tudi kmalu zgrajena južna izpostava Gasilske brigade Ljubljana. Povečali bomo število prostovoljnih gasilcev in razširili mrežo prostovoljnih gasilskih postaj.

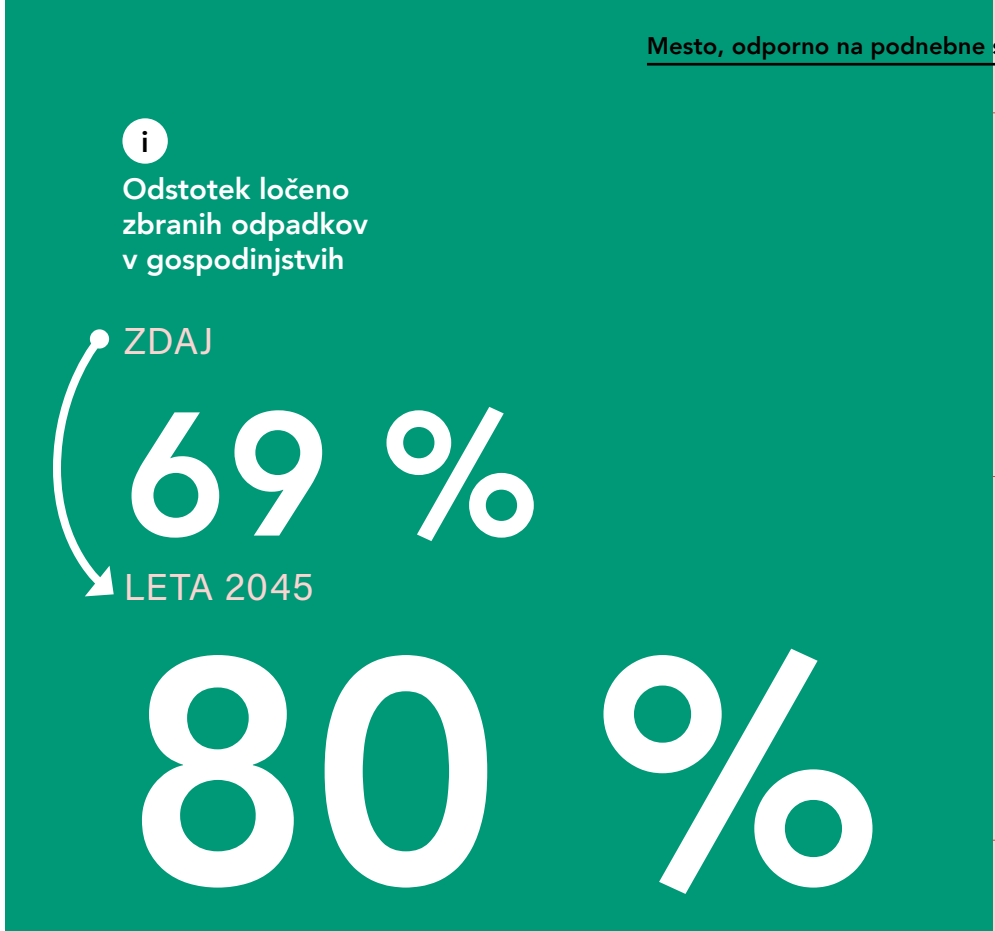
Protipoplavna in potresna varnost

Vse stavbe v lasti mesta (skupaj jih je približno 300) bodo **potresno varne in energetsko učinkovite**. Tako bodo vzor tudi vsem drugim graditeljem, upravitelcem in lastnikom. Velika večina od približno 100 objektov **ljubljskih javnih vrtcev in šol je že prenovljena, energetsko učinkovita ter statično in požarno varna**. Državo in vodstvo Evropske unije si bomo še naprej prizadevali prepričati, da je treba nujno pridobiti sredstva za protipotresno obnovo in sanacijo stavb v vseh potresno ogroženih evropskih državah. Na vodotokih aktivno izvajamo **protipoplavne ukrepe**, ki jih bomo v sodelovanju z državo dokončali do leta 2027.

Zagotavljanje varnosti

Ljubljana bo do leta 2045 **najvarnejša evropska prestolnica**. Z učinkovitimi strukturnimi in organizacijskimi mehanizmi bo **s sprejemanjem različnosti, sožitjem in sobivanjem ter integracijo tujcev** vsem zagotavljala varno in stabilno življenjsko okolje. Tudi ob morebitnem varnostnem dogodku ali nevarni situaciji smo na podlagi odgovornega dela mestnih redarjev in sodobne mestne varnostne strukture v sodelovanju z državnimi službami pripravljeni na učinkovito, pravočasno in ciljno usmerjeno ukrepanje. ●

Razvoj mesta bo še naprej temeljil na zaščiti naravnih ekosistemov, ohranjanju obstoječih habitatov in aktivni obnovi degradiranih območij.

Najpomembnejši projekti

Ureditve vodotokov

- Vzpostavitev krožne plovne poti po Ljubljani z ureditvijo peš in kolesarskih stez, zelenih in športnih površin na nabrežjih ter splavnic pri Plečnikovih zapornicah in na Gruberjevem prekopu
- Ureditev nabrežja Ljubljane od Trnovskega pristana do cerkve sv. Mihaela na Barju
- Ureditve nabrežij ob Savi
- Ureditev nabrežja in parka Mali graben
- Ureditev pešpoti in zelenih površin ob Galjevcu
- Ureditev zelenih površin ob Gradaščici in Glinščici
- Marina Rakova jelša

Železniški koridorji

- Ureditve kolesarskih stez z drevoredi in zelenimi površinami vzdolž železniških koridorjev; pospešitev uspešnega razvoja prometa v Ljubljani v sodelovanju z LPP in SZ

Večje nove zelene ureditve

- Park Remiza
- Razširjen Botanični vrt
- Park Mesarica in Dolgi breg
- Parkovna ureditev na območju tovarne Union
- Zelene ureditve na območju Železniškega muzeja
- Park Kolinska
- Park Brdo
- Park Podutik
- Vstopna točka KP Ljubljansko barje
- Sklenjen zeleni obroč PST
- Biodiverzitetno središče ZOO Ljubljana

Protipoplavni ukrepi ter objekti zaščite in reševanja

- Dokončanje protipoplavne ureditve Glinščice
- Ureditev poplavne varnosti ob Dobrunjščici in Gameljščici
- Izgradnja južne izpostave Gasilske brigade Ljubljana (GBL)
- Izgradnja Centra zaščite in reševanja z glavno postajo GBL v Stanežičah

Vodotoki kot naravna
klimatska naprava mesta.

Krožna plovna pot Ljublanica

Z gradnjo splavnic za ladjice in vodnih stez za prehod vodnih organizmov mimo zapornic bo Ljublanica postala bolj povezana in dostopnejša. Obstoječa zapornica v Gruberjevem prekopu bo ukinjena, zgrajena pa bo nova vodna pregrada, ki bo od leta 2031 električnim in sončnim ladjicam omogočila krožno plovbo med starim mestnim jedrom in Gruberjevim prekopom. Del ureditve bodo tudi male hidroelektrarne za proizvodnjo obnovljive energije.

Ob Ljublanici bo med Trnovskim pristanom, Špico in Barjem na obeh bregovih reke nastal nov parkovni prostor, ki bo povezoval park Mesarica, Livado in Dolgi breg.

Povezava z vstopno točko
Krajinskega parka Ljubljansko barje

Nova zapornica s splavnico
na Gruberjevem nabrežju

Splavnica
Ambrožev trg

Razširjen
Botanični vrt

Park bo nadomestil remizo LPP

Na območju servisne površine za avtobuse bo nastal eden večjih parkov v Ljubljani. Zelene površine z vodnimi elementi bodo omogočale številne oblike rekreacije in druge družabne dogodke, kar bo prispevalo k boljšemu zdravju in splošnemu počutju. Vodna površina v parku bo hkrati služila kot zbiralnik meteorne vode, kar bo zmanjšalo tveganje poplav. V naravnih vodotokih se vedno vzpostavi ravnotežje, zato je pomembno, da v stoječih vodah živijo avtohtone rastline in živali, kot so ribe. Te se skupaj z dvoživkami, kot so žabe, krastače in pupki, prehranjujejo z ličinkami komarjev. V parku bomo zato ustvarili pogoje za bivanje avtohtonih vrst in tako poskrbeli, da bo komarjev veliko manj.

Tržnica Remiza s četrtnim centrom v nekdanji tramvajski remizi

Nova mestna stanovanja

Nekdanja industrijska območja postajajo veliki mestni parki.

SUPERMESTO
Vizija mesta Ljubljana 2045

Tako bo videti Ljubljana leta 2045.

Zeleni klini
Revitalizacija petih zelenih klinov povezuje zelene površine v enoten sistem, ki mesto ohranja prepišno in hladnejše. Zelena infrastruktura je sestavni del vsakega novozgrajenega javnega objekta, obstoječi javni prostori pa so dodatno ozelenjeni z novimi drevesi.

Drevoredi in zeleni pasovi
Drevoredi in zeleni pasovi ob železniških progah postajajo linijski mestni parki, idealni za sprehode in kolesarske povezave med soseskami. Narava v urbanem okolju ni le estetski element, temveč je ključna infrastruktura, ki čisti zrak, hladi mesto in blaži vročinske valove.

Zeleni vodni sistem
Ljubljanica, Sava in mestni potočki so povezani v zeleni vodni sistem, ki hladi mesto in krepi njegovo odpornost proti podnebnim spremembam. S celostnim upravljanjem voda, zbiranjem deževnice ter sonaravno zaščito pred poplavami in onesnaženjem izboljšujemo varnost in kakovost bivalnega okolja.

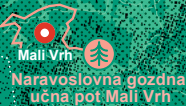
Mestni parki
Novi mestni parki preoblikujejo nekdanja industrijska in infrastrukturna območja v velike javne zelene površine za vsakdanjo rekreacijo in odklop v objemu narave. Pomembno vlogo pri zeleni nadgradnji mesta ima tudi ZOO Ljubljana kot žarišče biodiverzitete zaščitene rastlinskih in živalskih vrst.

Pot spominov in tovarištva

Krajinski parki

Kaj, če bi vsak odpadek
nosil vaše ime?

02 Samozadostna in odporna infrastruktura

S še večjo rabo obnovljivih virov energije, energetske
sanacije stavb in spodbujanjem trajnostne mobilnosti
Ljubljana postaja nizkoogljeno mesto.

Ekipa JP VOKA Snaga med rednim odvozom smeti občasno očisti še zabojnike.

Oskrba z energijo

Spodbujanje varne in varčne gradnje

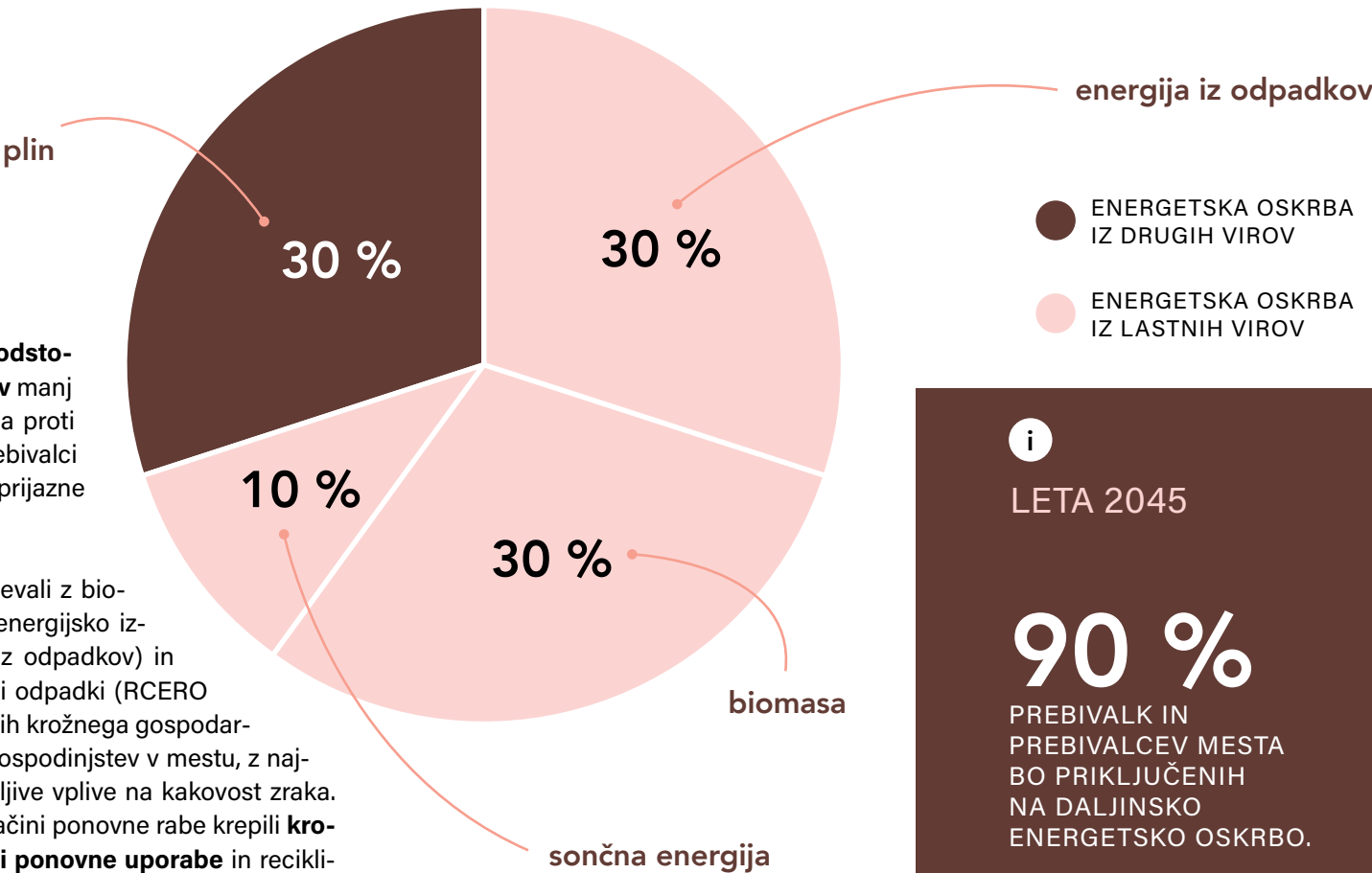
Pridobivanje obnovljivih virov energije

Leta 2045 bo Ljubljana z najmanj **70 odstotno oskrbo z energijo iz lastnih virov** manj odvisna od tujih virov in bolj odporna proti morebitnim energetskim krizam. Prebivalci bodo deležni zanesljive, trajnostne in okolju prijazne preskrbe z energijo **brez uporabe premoga**.

Distribucijsko plinsko omrežje bomo razogljigčevali z biometanom in vodikom. Z novim objektom za energijsko izrabo odpadkov (TEO – Toplota in elektrika iz odpadkov) in nadgradnjo centra za ravnanje s komunalnimi odpadki (RCERO Ljubljana) bomo pridobljeno energijo po načelih krožnega gospodarstva namenjali ogrevanju in porabi elektrike gospodinjstev v mestu, z naj-sodobnejšo tehnologijo pa bomo izničili škodljive vplive na kakovost zraka. Še naprej bomo spodbujali in z inovativnimi načini ponovne rabe krepili **krožno gospodarstvo**. Z vsem dostopnimi **centri ponovne uporabe** in recikliranjem bomo zmanjševali nastajanje in količino odpadkov.

V mestu bo dovoljena samo gradnja **energetsko nevtralnih objektov**. Za gradnjo in obnovo mestnih objektov bomo po principu **krožnega gospodarstva** uporabljali naravne, lokalne in obnovljive materiale. Povsod, kjer bo to smiselno, bomo energijo pridobivali iz **obnovljivih virov**. Pri vseh mestnih investicijah bomo z manj materiali in manj energije sledili načelom najvišje kakovosti, inovativnosti in oblikovne odličnosti. K temu bomo spodbujali tudi zasebne vlagatelje. Vzpostavili bomo točko VEM (Vse na enem mestu), ki jim bo nudila vso podporo pri celovitih energetskih, statičnih in trajnostnih prenovah njihovih stanovanj.

Z daljinsko energetsko oskrbo Ljubljane bomo s fosilnih goriv skoraj v **celoti prešli na obnovljive vire**. Skoraj vsa gospodinjstva bodo priključena na **mestni kanalizacijski sistem** – izjema bodo bivališča na oddaljenih oziroma manj poseljenih lokacijah. Največja čistilna naprava bo **energetsko nevtralna**, iz odpadnih voda pa bo odstranjevala tudi mikroonesnaževala, kot so farmacevtski in kozmetični izdelki, mikroplastika in hormoni.

LETA 2045

90 %

PREBIVALK IN PREBIVALCEV MESTA BO PRIKLJUČENIH NA DALJINSKO ENERGETSKO OSKRBO.

99 %

GOSPODINJSTEV BO PRIKLJUČENIH NA MESTNI KANALIZACIJSKI SISTEM.

Najpomembnejši projekti

Energetska oskrba

- TEO – Toplota in elektrika iz odpadkov Ljubljana
- Dograditev sistema daljinskega ogrevanja

Izgradnja centrov ponovne uporabe

- Center ponovne uporabe Povšetova
- Nadgradnja RCERO Ljubljana
- Izvedba IV. faze Centralne čistilne naprave Ljubljana

Energetska izraba Ljubljanice

- MHE Ambrožev trg
- MHE Gruberjev prekop
- MHE Toplarna
- Predelava premogovnega kotla na biomaso v Termoelektrarni-toplarni Moste
- Fotonapetostna elektrarna in proizvodnja vodika ob deponiji Barje
- Polnilna infrastruktura za avtobuse na Verovškovi (TOŠ)
- Polnilna infrastruktura za brezemisijsko avtobusno linijo Ljubljana–Dunaj

Javni potniški promet ter vsa službena in delovna vozila mestne uprave, zavodov in javnih podjetij bo poganjala samo energija iz obnovljivih virov. Ob dobro delujočem sistemu javnega potniškega prometa in celostni kolesarski mreži bodo v Ljubljano znotraj obvoznice lahko vstopala le še **vozila brez izpustov**, ki bodo zaradi dostopne proizvodne in polnilne infrastrukture (za alternativna goriva, kot so elektrika, vodik in biometan) tudi sicer precej pogosteje uporabljena na širšem območju mesta. Leta 2045 bomo po Ljubljani pluli izključno **z lesenimi plovili na električni ali sončni pogon**. Tako bomo zmanjšali količino izpustov in hrupa. Vzpostavili bomo še **krožno plovno pot** s hkratno uporabo hidroenergije.

Ljubljana bo podnebno nevtralna. To nam bo uspelo:

- s pomočjo programa Misija 100 in
- pridobljenim nazivom **podnebno nevtravno in pametno mesto do leta 2030**.

Podpisali smo podnebno pogodbo. V njej smo začrtali celovit pristop k doseganju podnebne nevtralnosti v sodelovanju z zasebnim sektorjem, državo, drugimi organizacijami in širšo javnostjo. Ponovno smo potrdili, da je Ljubljana zavezana trajnostnemu razvoju, in prevzeli vodilno vlogo pri soočanju s podnebnimi izzivi. S transparentnim poročanjem in razkrivanjem podatkov o doseganju podnebnih ciljev in visokih okoljskih standardov bomo še naprej zgled. ●

Trajnostna mobilnost

Podnebno nevtravno mesto

Center ponovne uporabe

V Ljubljani krepimo mrežo centrov ponovne uporabe, v katerih bodo pohištvo, oblačila, aparati in druge še uporabne stvari dobili novo priložnost. Predmeti bodo obnovljeni, popravljeni in na voljo po dostopnih cenah. Del centrov bodo tudi popravilnice, ki bodo spodbujale kulturo popravljanja namesto metanja stran. Prenovo centra načrtujemo tudi blizu mestnega središča v novi stanovanjski soseski Povšetova.

Čisto zate

V mestu z zeleno dušo poteka projekt Čisto zate, ki je kratko ime za projekt »Odvajanje in čiščenje odpadne vode na območju vodonosnika Ljubljanskega polja«. Kratko ali dolgo ime, kakor vam ljubo, zares pomembno je, da bo z novim kanalizacijskim omrežjem kmalu več kot 22.500 prebivalcev dobilo urejeno odvajanje in čiščenje odpadnih voda, hkrati pa bo bolje zaščiten tudi pitna voda. Kakovost bivanja prebivalcev v Mestni občini Ljubljana ter v občinah Medvode in Vodice bo tako izdatno izboljšana.

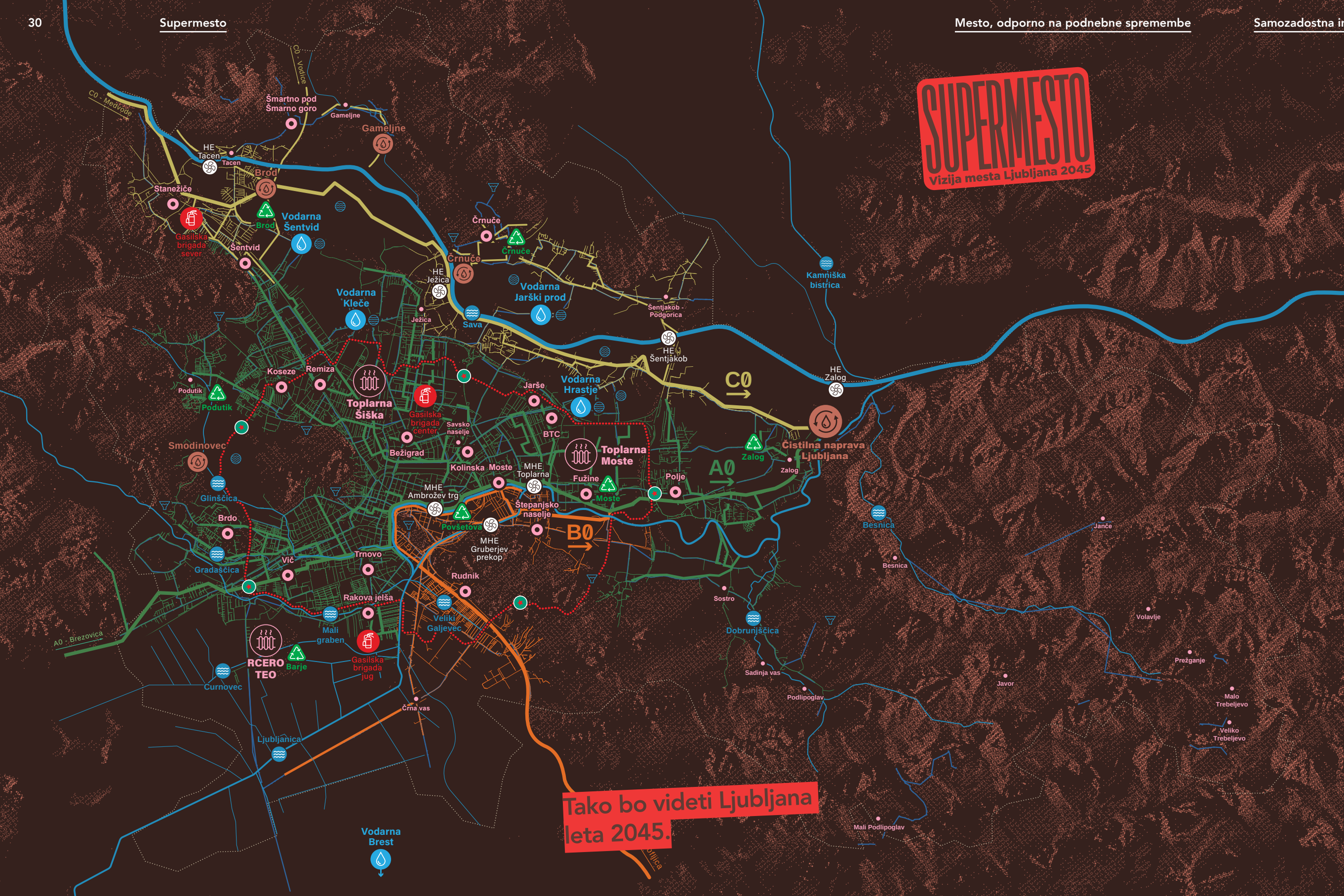

Grejemo se na odpadke

Projekt TEO – Toplota in elektrika iz odpadkov prinaša sodobno rešitev za odpadke, ki jih ni več mogoče reciklirati: namesto da vsako leto okoli 8.600 tovrnjakov teh odpadkov vozimo v tujino, kjer se z njimi grejejo drugi, jih bomo doma pretvorili v toploto in elektriko za več kot 20.000 gospodinjstev.

Krepitev
skupnosti
v vseh delih
mesta.

SUPERMESTO
Vizija mesta Ljubljana 2045

Celostni sistem ogrevanja

Daljinsko ogrevanje se razvija v čist, učinkovit in krožni energetski sistem, v katerem postopoma opuščamo fosilne vire. Do leta 2045 bomo najmanj 70 odstotkov energije zagotavljali iz lastnih virov. Energijo iz odpadkov bomo po načelih krožnega gospodarstva uporabljali za ogrevanje in oskrbo gospodinjstev, ob tem pa bomo upoštevali najvišje standarde kakovosti zraka.

Čist vodni krog

Mesto povezuje sodoben in celovit kanalizacijski sistem, organiziran v treh enakovrednih vejah (A0, B0, C0), vezanih na porečja obstoječih vodotokov. Odpadne vode se zbirajo, odvajajo in čistijo na sodobnih čistilnih napravah, nato pa se očiščene varno vračajo v naravni vodni krog. S tem zagotavljamo učinkovito delovanje sistema ter varovanje rek, podtalnice in vodnih virov mesta.

Energija vodotokov

Hidroenergetski potencial rek Save in Ljubljanice predstavlja pomemben del prehoda v energetsko bolj samozadostno prihodnost. S tem povečujemo delež obnovljivih virov energije in krepimo odpornost energetskih sistemov. Z izgradnjo prehodov za vodne organizme – ribjih stez – hkrati zagotavljamo tudi varovanje vodnega okolja in ohranjanje naravnih habitatov.

Stabilna oskrba s pitno vodo

Ljubljana se oskrbuje z visokokakovostno pitno vodo iz neposrednega zaledja – vodonosnikov Ljubljanskega polja in Barja. S sistemom vodarn, glavnih vodov in vodohranov so zagotovljeni zanesljiv prenos vode, stalen tlak ter varna in enakomerna oskrba vseh delov mesta. Vodohrani delujejo tudi kot ključna rezerva ob povečanih potrebah ali izrednih razmerah.

Centri ponovne uporabe

Centri ponovne uporabe so ključne točke krožnega gospodarstva, saj lahko prebivalci tam oddajajo še uporabne predmete, da se lahko ponovno uporabijo. Pohištvo, oprema za dom, tekstil, športni pripomočki, knjige in drugi izdelki se tako vračajo v obtok, s čimer mesto zmanjšuje količino odpadkov in spodbuja odgovorno ravnanje z viri.

Vodno zajetje

Vodohran

Tako bo videti Ljubljana
leta 2045.

Ko kosim dvorišče,
skrbim za naše mesto.

03

Samooskrbni prehranski sistemi

Še naprej bomo razvijali in krepili prehransko samooskrbo in urbano kmetijstvo, saj sta pomembna za gradnjo odpornega in trajnostnega modela prehranske preskrbe mesta, zmanjševanje izpostavljenosti oskrbnih sistemov, povečanje odpornosti proti morebitnim kriznim razmeram ter obvladovanje tveganja v primeru pomanjkanja.

Dedek in vnuk kosita zelenico v eni izmed vrtničarjem prijaznih bežigrayskih sosesk. Babica ju opazuje in komentira.

Sodoben prehranski sistem zagotavlja pogoje za dostop do kakovostne in lokalne hrane vsem urbanim prebivalcem. Nikakor pa ne nastane spontano sam od sebe, ampak s pametno koordinacijo obstoječih akterjev in aktivno vlogo lokalne skupnosti. Ljubljana se po obsegu vrtničarstva uvršča med najuspešnejše evropske prestolnice. Okoli 10.000 njenih prebivalcev se aktivno ukvarja s pridelavo na vrtu, od leta 2010 pa je za organizirane vrtničke namenila 46 hektarjev površin na 23 lokacijah.

Spodbujanje kmetijstva

Zunaj urbanega območja, ki ga obkroža AC-obroč, bomo aktivno **ohranjali kmetijska zemljišča**. Kmetijstvo bomo prilagodili podnebnim spremembam (tudi z novimi kulturami) in preizkušali nove inovativne oblike pridelave hrane (na primer v vertikalnih vrtovih).

Z razvojem kratkih dobavnih verig bomo povečali dostopnost in uporabo lokalno pridelane hrane, kar bo prispevalo k zmanjšanju ogljičnega odtisa. S povečanjem **deleža lokalnih živil v prehrani** za javne vrtce in šole bomo okrepili naše sodelovanje s kmetijami in zadrugami na območju MOL. Reden odkup lokalne hrane bomo skupaj s postrežbo vode iz pipe spodbujali tudi v drugih javnih ustanovah ter gostinskih in namestitvenih objektih.

Krepitev vrtničarstva

Ob obstoječih bomo vzpostavili še **nova vrtničarska območja**, saj prebivalcem omogočajo lastno pridelavo hrane, kar poleg samooskrbe prispeva tudi k večji kakovosti bivanja. Park Brdo je dober primer, kako lahko nove

1.100
VRTIČKOV.

parkovne površine postanejo tudi prostori lokalne prehranske samooskrbe. Med rekreativnimi in družabnimi površinami so v njem tudi vrtnički, skupnostni vrtovi in sadovnjaki, ki prebivalcem omogočajo pridelavo lastne hrane ter krepijo povezanost med mestom in naravo. Podoben pristop vključujemo tudi v nove soseske.

Od Most do Bežigrada, Kosez in novih lokalnih tržnic po vseh četrtnih skupnostih se uveljavljajo kratke dobavne verige, povečuje pa se tudi delež lokalnih živil v vrtcih in osnovnih šolah. S prenovo osrednje ljubljanske tržnice z Mahrovo hišo, razvojem tržnic Moste in Barje ter tržnice v sklopu parka Remiza nastajajo sodobna in dostopna središča lokalne oskrbe za prihodnje generacije. S takšnim razvojem spodbujamo ohranjanje mestnih kmetijskih zemljišč, širjenje vrtničarskih območij ter varovanje sveže in kakovostne pitne vode, ki ostaja javna, dostopna vsem in ena ključnih vrednot Ljubljane.

Nove in prenovljene tržnice

V Ljubljani smo ponosni na **visokokakovostno pitno vodo**, ki jo lahko pijemo brez predhodne kemične obdelave. Varna in nemotena oskrba s pitno vodo iz obstoječih in novih vodnih virov bo še naprej ključna razvojna prioriteta. Voda bo ostala javna in dostopna vsem – tudi iz številnih pitnikov in fontan v mestu. Visokokakovostno pitno vodo in dodatne rezervne vodne vire bomo zagotavljali tudi s povezovanjem mestnih vodooskrbnih sistemov s sosednjimi občinami, kot na primer v občini Brezovica.

Zagotavljanje visokokakovostne pitne vode

Vrtnički in mestni sadovnjak v parku Brdo

Park Brdo je dober primer parkovnih površin, ki so tudi prostori lokalne prehranske samooskrbe in bolj trajnostnega življenja v mestu. Vanj so poleg rekreacije in druženja umeščeni še vrtnički, skupnostni vrtovi in sadovnjaki, v katerih prebivalci lahko sami pridelujejo hrano. V Mestni občini Ljubljana že zdaj spodbujamo samooskrbo s skoraj 1.100 vrtnički, ki jih oddajamo v najem, vključujemo pa jih tudi v nove soseske.

Najpomembnejši projekti

- Prenova osrednje ljubljanske tržnice z Mahrovo hišo
- Veletržnica

Prenova in izgradnja lokalnih tržnic

- Tržnica Moste
- Tržnica Barje
- Tržnica in Doživljajski most Štepanjsko naselje
- Tržnica Remiza
- Tržnica Stanežiče

Nova vrtničarska območja

- Vrtnički Brdo
- Vodarna Koseze
- Vodohran Golovec

800
KMETIJSKIH GOSPODARSTEV.

NA OBMČJU MOL DELUJE PRIBLIŽNO

Tržnica je srce četrti.

Prenovljena tržnica Moste

Prenovljena tržnica Moste bo postala sodobno srce četrti, prostor srečevanja, druženja in kakovostnega bivanja. S sodobnejšo tržnico, umikom avtomobilov v podzemno garažo ter urejenimi parkovnimi površinami z otroškimi igrišči in prostori za dogodke bo to območje prijetna dnevna točka srečevanja za tamkajšnje prebivalce. Moste bodo s tem dobile nov živahen center skupnosti.

Prenovljena tržnica Moste

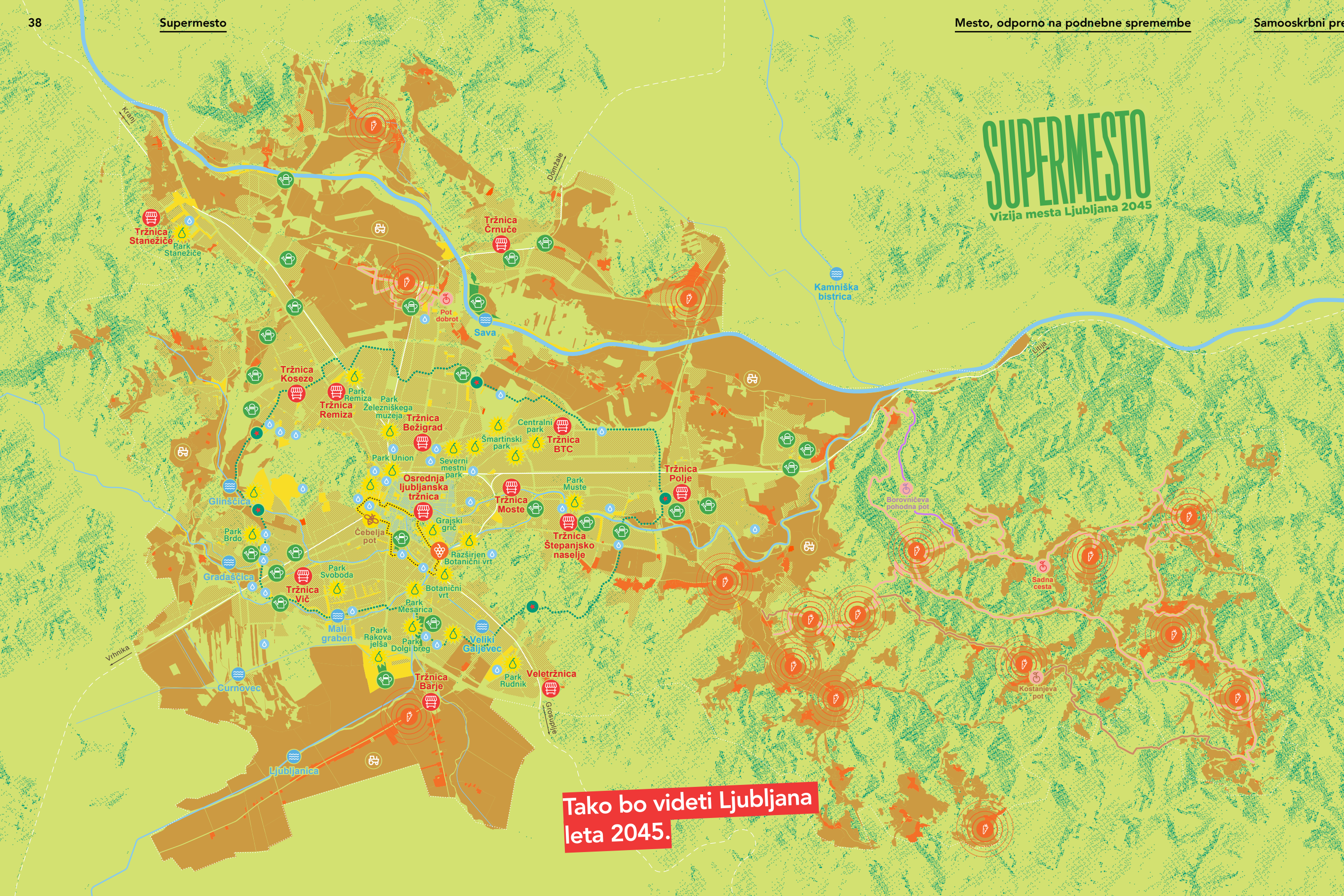

Španski borci in
Knjižnica Jožeta Mazovca

Center sodobnih
plesov TELO

Tržnice so središča lokalne oskrbe

Prenova obstoječih in vzpostavljane novih tržnic povečujeta dostopnost lokalno pridelane hrane ter povezujeta mesto z zaledjem. Razvoj kratkih dobavnih verig zmanjšuje ogljični odtis in podpira lokalno gospodarstvo.

Lokalno vrtičkarstvo in razvejano mestno kmetijstvo

Z obstoječimi in novimi vrtničkarskimi območji prebivalec omogočamo lastno pridelavo hrane ter povečujemo samooskrbo in kakovost bivanja. Urbano kmetijstvo postaja pomemben del trajnostnega mesta.

Javni pitniki

Trajno rezervirana kmetijska zemljišča

Kmetijska zemljišča na različnih mestnih območjih se dolgoročno ohranjajo in varujejo kot razvejan prostorski rezervat za pridelavo hrane. Z njihovo razpršeno razporeditvijo krepimo odpornost sistema ter omogočamo trajnostno kmetijstvo in prehransko samooskrbo mesta tudi v prihodnosti.

Urbano čebelarstvo

Ljubljana razvija urbano čebelarstvo kot pomemben del prehranskega sistema in ohranjanja biodiverzitete. Čebelja pot povezuje ključne točke urbanega čebelarjenja ter prispeva k ozaveščanju, opraševanju, lokalni pridelavi hrane in večji odpornosti ekosistemov.

Potencialna zemljišča za samooskrbo

Obstoječi in novi parki, soseske ter druge zelene mestne površine postajajo tudi prostori lokalne samooskrbe. Skupnostni vrtički, javni sadovnjaki, medonosne zasaditve in druge oblike urbane pridelave povezujejo rekreacijo, biodiverzitetno in lokalno oskrbo s sezonsko hrano.

Središča zgoščene kmetijske pridelave

Mesto dobre dostopnosti

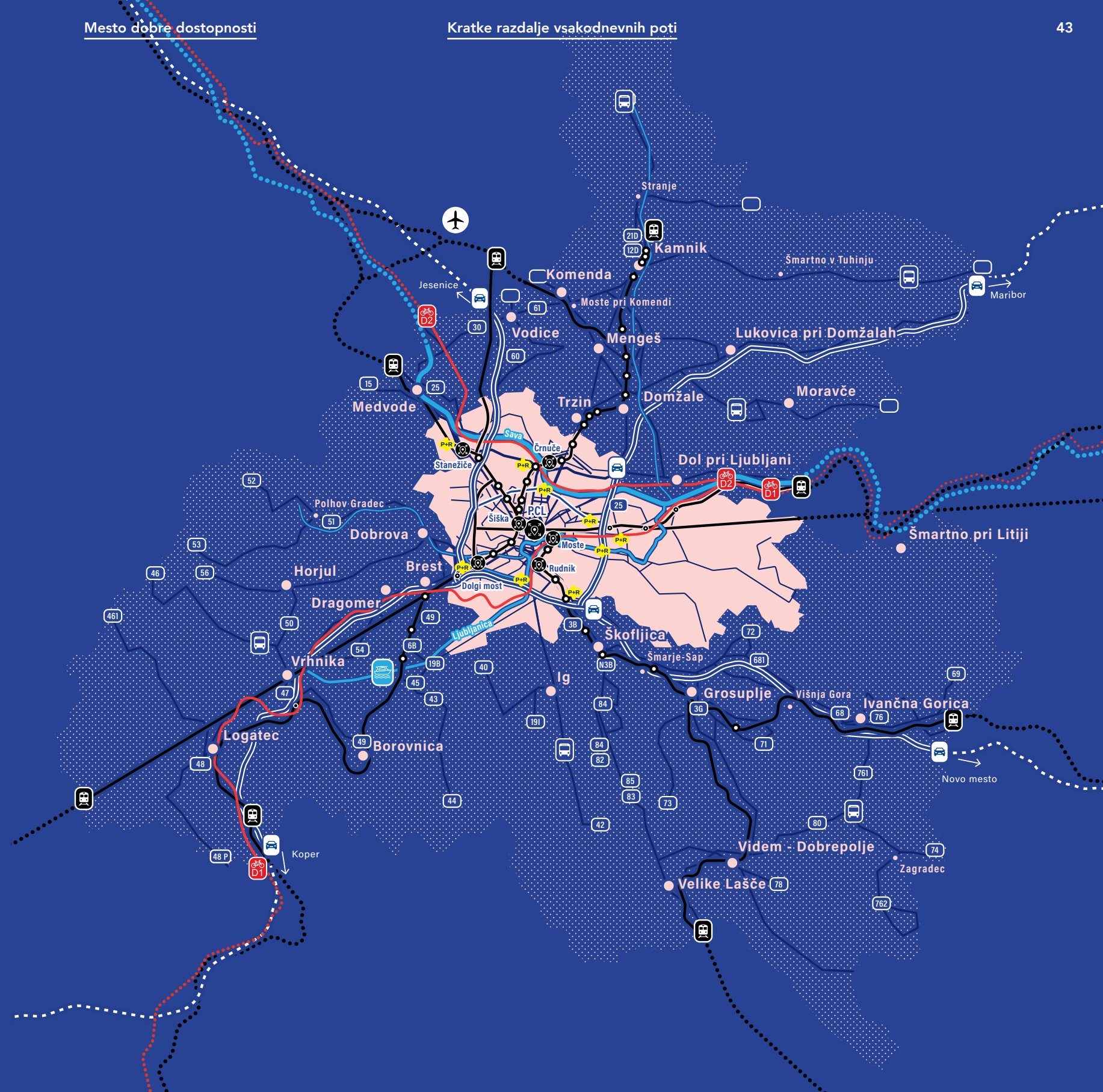

04 Kratke razdalje vsakodnevnih poti

Še naprej bomo krepili trajnostno mobilnost. Ljubljana bo mesto kratkih razdalj oziroma 15-minutno mesto, v katerem bodo vse osnovne storitve prebivalcem dosegljive peš ali s kolesom. Zato bo mesto prijaznejše tudi najranljivejšim skupinam – otrokom, starejšim in osebam z oviranostmi.

Ljubljana, povezana z regijo in svetom

Ljubljana je središče širše regije, zato mora biti z njo dobro povezana tudi zunaj mestnih meja. Z boljšimi železniškimi povezavami, urejenim sistemom integriranih in medkrajevnih avtobusnih linij ter urejenimi kolesarskimi potmi bomo omogočili lažji dostop do prestolnice brez avtomobila. Več možnosti za prihod v Ljubljano brez avtomobila pomeni tudi manj zastojev, manj avtomobilov in višjo kakovost življenja v mestu.

V Ljubljani vse opravim
peš ali s kolesom.

Slovenska cesta je napoved prihodnosti Ljubljane – prihodnosti, v kateri bodo javni promet, pešci in kolesarji imeli prednost pred avtomobili.

Poti v mesto

V sodelovanju z državo bomo spodbujali izgradnjo in nadgradnjo železniškega omrežja ter sledili konceptu ljubljanskega prometnega vozlišča. To bo najpomembnejše železniško vozlišče na državni ravni in zelo pomembno jedro vozlišče prometnega omrežja TEN-T, prek katerega potekata baltsko-jadranski in sredozemski koridor. Potovanje z vlakom in avtobusom bo enostavnejše in privlačnejše zaradi prenovljene železniške in avtobusne postaje v mestnem središču ter **integracije javnega prometa** z urejenimi prestopnimi točkami in **učinkovitim sistemom P + R**. Regionalni in daljinski tranzitni promet bosta preusmerjena mimo Ljubljane, kar bo razbremenilo severno obvoznico in celoten AC-obroč. Zaključeni urbani kareji bodo **brez tranzitnega prometa**, v gosto poseljenih območjih pa bo osebni avtomobilski promet omejen.

Ljubljano in letališče Brnik bo povezovala uporabnikom prijazna hitra lahka železnica, ki bo razbremenila cestni promet. Z župani glavnih mest od Dunaja do Istanbula bomo od vodstva EU še naprej argumentirano zahtevali **gradnjo hitre železniške proge**. Z njo bodo mesta na celotni trasi dostopnejša, prispevala pa bo tudi k boljši kakovosti zraka in zmanjšanju obremenitve okolja s hrupom.

Povezovanje
s hitro lahko
železnico

Vzpostavili bomo **celovito kolesarsko omrežje** – neprekinjeno, direktno, privlačno, varno in udobno. S tem bomo povečali kolesarski promet, zmanjšali odvisnost od osebnih vozil ter izboljšali prometne in bivalne razmere v mestu. **Sistem izposoje koles BicikeLJ**, ki se je izkazal za izjemno uspešnega, bo še naprej med najbolj priljubljenimi načini premikanja po mestu. **Osrednje območje za pešce** bomo v zgodovinskem mestnem jedru in soseskah razširili na 25 hektarjev površine s trajnostno naravnanim sistemom mestne logistike. Zaradi kakovostnih in učinkovitih sistemov **souporabe električnih koles in električnih vozil** v Ljubljani in regiji se bo raba osebnih lastniških avtomobilov zmanjšala.

Kolesarjem
prijazno mesto

i

LETA 2045 BO

60 %

dnevnik migrantov,
ki v mestu delajo ali
študirajo, za svoje
poti uporabljajo javni
potniški promet.

Javni potniški promet bo **osrednji steber celovitega sistema trajnostne mobilnosti** in ključni dejavnik kakovostnega življenja v mestu. S povečanjem njegove **zanesljivosti, hitrosti, pogostosti, udobja in univerzalne dostopnosti** bomo občutno zmanjšali odvisnost prebivalcev od osebnih avtomobilov. Digitalne, podatkovno podprte in avtomatizirane rešitve bodo osnova za upravljanje javnega potniškega prometa. Omogočale bodo:

- inteligentno vodenje prometa,
- veliko zanesljivost storitev,
- celovito in pravočasno informiranje potnikov.

Javni potniški
promet

Hitre in zmogljive avtobusne linije z visoko frekvenco bodo hrbtenica mestnega potniškega prometa. V križiščih z naprednim krmiljenjem semaforjev (**BRT – Bus Rapid Transit**) bodo avtobusi imeli zagotovljeno prednost, z nadgradnjo **storitve »prevoz na klic«** pa bodo lažje dostopna tudi redkeje poseljena območja.

Z Urbano po vseh poteh

Uvajanje samovozečih vozil

Prometna varnost

Krepitev skupnosti

Spodbujanje gibanja

Z **enotno mobilnostno platformo Urbana** bodo potniki lahko brezšivno, intuitivno in prilagodljivo prehajali med različnimi oblikami javnega potniškega prometa (LPP, IJPP), sistemi souporabe vozil, kolesarskimi sistemi in drugimi oblikami trajnostne mobilnosti.

Po Ljubljani se bodo lahko **varno vozila samovozeča vozila**. Na nekaterih lini-jah mestnega potniškega prometa bomo za večjo učinkovitost in udobje javne-ga prevoza uporabljali tudi **samovozeče avtobuse**.

Ob vedno večjem deležu pešcev, kolesarjev in uporabnikov javnega prometa bomo udejanjili **prometno Vizijo NIČ – brez smrti in hujših poškodb v pro-metu**. To bomo dosegli z ukrepi, kot so:

- prenova cestne infrastrukture,
- omejitve hitrosti,
- uvedba naprednih tehnologij,
- proaktivna vzgoja najmlajših,
- aktivni nadzor,
- informiranje in obveščanje vseh udeležencev v prometu.

K temu cilju bo pomembno pripomogel tudi nov **Park varne mobilnosti** – prvi v Evropi, ki združuje preventivne izobraževalne dejavnosti in pomoč žrtvam pro-metnih nesreč.

Nadaljevali bomo uspešno vzpostavljanje **sodobnih četrtnih centrov**, ki bodo stičišča kulturnega in družabnega življenja v mestu. Vlogo in pomen lokalnih središč bomo okrepili z zagotavljanjem osnovnih storitvenih dejavnosti. Še naprej bomo vlagali v razvoj kulture in jo vključevali v vse segmente življenja meščanov. V vseh delih mesta bomo vzpostavili **kulturne četrti**, namenjene kulturnemu in umetniškemu ustvarjanju ter druženju. Z dodatno turistično in kulturno ponudbo bomo oživljali identiteto sosesk, povečali kakovost življenja njihovih prebivalcev in prispevali k razpršitvi turističnih tokov v mestu. **Mestna knjižnica Ljubljana** bo s svojo mrežo splošnih knjižnic ponujala vabljive in vključujoče prostore za raznoliko uporabo od tihega študija do aktivnega dialo-ga skupnosti. Mladi bodo v svojih soseskah našli varne, podporne in vključujo-če prostore v **četrtnih mladinskih centrih**. Tam se bodo lahko neformalno učili, ustvarjali in se družili.

Vsi prebivalci Ljubljane bodo imeli dostop do kakovostnih površin za rekrea-cijo in aktivno preživljanje prostega časa. Še naprej bomo vlagali v raznoliko športno infrastrukturo, namenjeno vsakodnevni rekreaciji, podpora vrhunskim športnikom in organizaciji športnih prireditev. **Ljubljana bo evropska prestol-nica z največ športnimi površinami na prebivalca in z najkakovostnejšo ponudbo športnih programov**. Zagotavljanje pogojev za varen in zdrav način življenja bo prispevalo k preprečevanju bolezni in večji odpornosti prebivalcev.

i

LETA 2045 BO

17

ČETRTNIH SKUPNOSTI imelo živahno in dobro obiskano središče družabnega dogajanja.

66 %

je delež Ljubljančank in Ljubljančanov, ki se vsaj enkrat na teden športno rekreirajo.

LETA 2045 BO

80 %

vseh prebivalk in prebivalcev redno športno aktivnih.

Za obolele bomo strokovno, odgovorno in kakovostno skrbeli v Zdravstvenem domu Ljubljana (ZDL) in pri koncesionarjih. Z novimi enotami bomo povečali že danes široko dostopnost ZDL, ki bo tudi v prihodnje po velikosti in kakovo-sti **vodilna in referenčna zdravstvena ustanova** na primarni ravni v državi. Univerzitetnemu kliničnemu centru Ljubljana in njegovim klinikam bomo ak-tivno pomagali pri zagotavljanju pogojev za razvoj in uspešno delo. Z visoko-kakovostnimi storitvami za uporabnike in zanesljivo oskrbo z zdravili bomo ohranili **največjo in najuspešnejšo lekarniško mrežo v državi**.

Izboljšali in posodobili bomo mestne storitve ter razširili njihov nabor. Tako bomo Ljubljano še bolj približali uporabnikom in obiskovalcem, prihranili pa jim bomo tudi čas in sredstva. ●

Zdravstvo

Najpomembnejši projekti

Kolesarska mreža

- Uvedba kolesarskih ulic
- Ureditve zmogljivih kolesarskih stez z drevoredi in zelenimi površinami vzdolž železniških koridorjev kot hrbtenice kolesarjenja v regiji
- Sodelovanje z državo pri izgradnji državnih daljinskih, regionalnih in glavnih kolesarskih tras

Nove brvi

- Brv Gornji trg
- Brv Pokopališka
- Brv pri cerkvi sv. Mihaela
- Brv pri vstopni točki KP Ljubljansko barje
- Brv čez AC Barjanska cesta
- Brv marina Rakova jelša
- Brv park Mesarica
- Brv Dolgi breg

Javni potniški promet in večmodalnost

- Potniški center Ljubljana
- Sodelovanje z državo pri izgradnji dvotirnih železniških prog – gorenjske, kamniške, dolenjske, primorske in štajerske proge
- Vzpostavitev večmodalnih prestopnih točk v povezavi s prenovo in izgradnjo novih železniških postaj
- Prenova sheme linij LPP in uvedba BRT
- Uvedba rumenih pasov na vseh mestnih vpadnicah za potrebe LPP
- Vzpostavitev novih P + R območij

Cestno omrežje

- Uvedba območij umirjenega prometa s sistemom enosmernih ulic
- Soseske po meri človeka z vzpostavitvijo parkirnih režimov in območij za pešce
- Preureditev območij po sistemu superblokov – parlamentarna četrt S in J, Masarykova J, V in Z, Zupančičeva jama, Poljane, Prule, Zelena jama

Masarykova, direktna linija do trajnostne mobilnosti

Pomemben korak v novo obdobje trajnostne mobilnosti predstavlja Potniški center Ljubljana, ki bo do leta 2027 postal osrednja prestopna točka za avtobusni in železniški promet v državi. Po mestu bodo vozili zmogljivi baterijski tramvaji (BRT), zaradi katerih bodo povezave hitrejše, zanesljivejše in pogostejše. Rumeni pasovi ter prednost v križiščih jim bodo omogočili bolj tekoč promet in krajše potovalne čase. Območje ob Masarykovi ulici bo dobilo nove zelene površine, varnejše poti za pešce in kolesarje ter sodobno prometno infrastrukturo, namenjeno predvsem javnemu prevozu. To bo učinkoviteje povežalo vse dele mesta, zmanjšalo zastoje in izpuste ter prispevalo k bolj dostopni, varni in prijazni Ljubljani za vse generacije.

BRT = celovit sistem hitrega avtobusnega prevoza

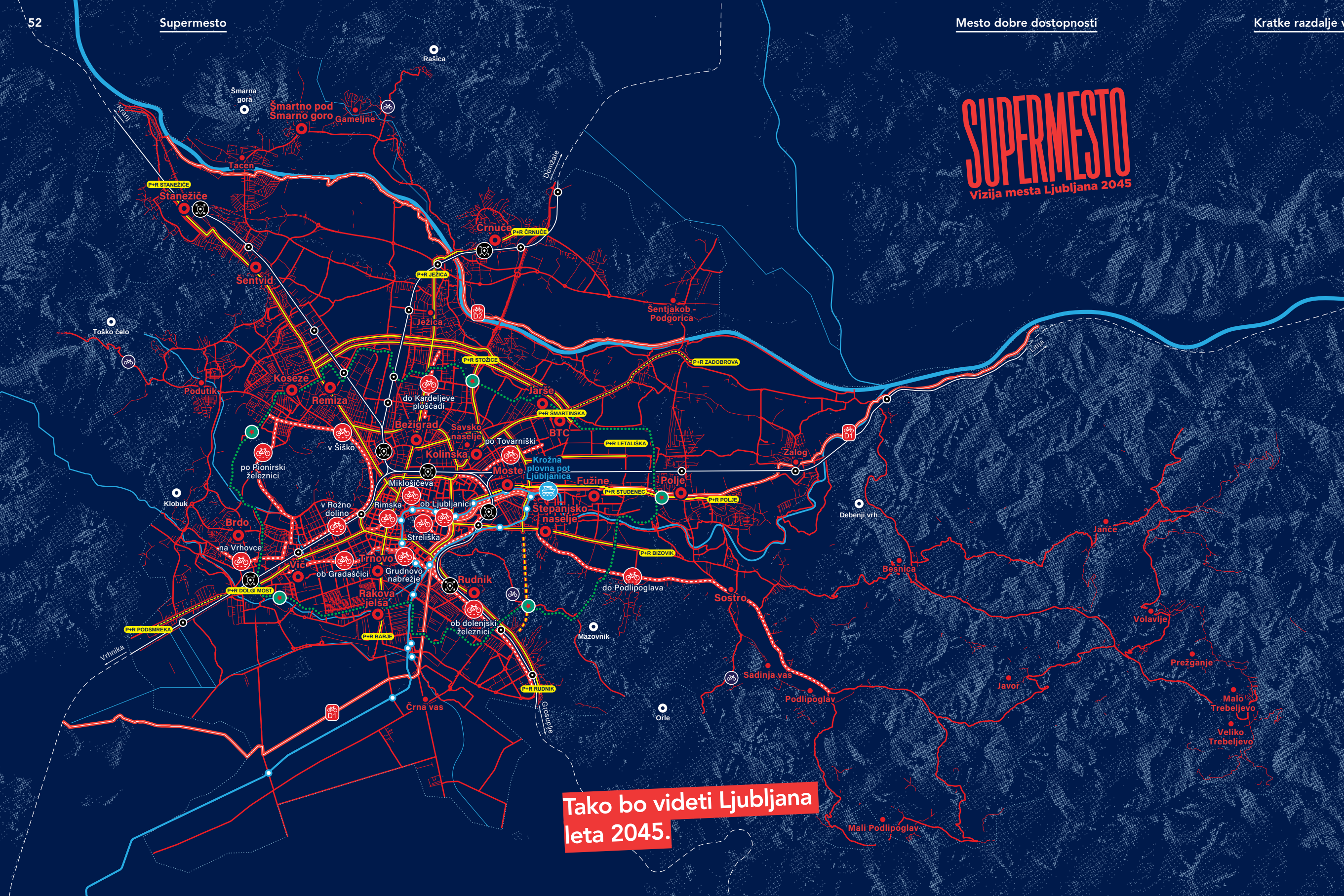

Kolesarske ulice

Vzpostavili bomo mrežo kolesarskih ulic z umirjenim prometom in omejitvijo hitrosti na 30 kilometrov na uro. Na njih bodo imeli prednost kolesarji in drugi nemotorizirani uporabniki. Prenova prometnih odsekov sledi sodobnim smernicam urejanja javnega prostora. Ustvarja varnejše, tišje in prijetnejše soseske z manj hrupa, čistejšim zrakom in udobnejšim vsakdanjim življenjem.

Ljubljana nadgrajuje mrežo 300 kilometrov kolesarskih poti in jo povezuje z medkrajevnimi povezavami. Za lažje premagovanje daljših razdalj je na voljo tudi sistem izposoje električnih koles BicikeLJ, ki bo svojo mrežo v prihodnje še širil.

Občutek, ko kolesarimo mimo kolone avtomobilov, je naravnost terapevtski.

Kolesarske ulice in razvejana kolesarska mreža

Vzpostavljena je neprekinjena, privlačna in varna kolesarska mreža, ki povezuje soseske, lokalna središča in regijo. Občinske kolesarske poti se povezujejo z državnimi, posebne kolesarske ulice v mestu pa dajejo prednost kolesarjem pred motoriziranimi vozili ter omogočajo varne in hitre vsakdanje poti – v službo, šolo ali po opravkih.

Večmodalne mobilnostne točke

Različni načini premikanja se povezujejo v enoten sistem javnega potniškega prometa. Potovanje lahko brez prekinitev združuje vlak, avtobus, kolo, hojo ali novo krožno plovno pot po Ljubljani. Razvita souporaba električnih koles in vozil dodatno zmanjšuje število osebnih avtomobilov v mestu. Prestopi so hitri, enostavni in dostopni vsem.

Rumeni pasovi in P + R

Na mestnih vpadnicah so vzpostavljeni rumeni pasovi za javni avtobusni promet, ki omogočajo hitrejša, zanesljivejša in predvidljivo potovanja tudi ob prometnih konicah. Prenovljeni železniška in avtobusna postaja ter urejene prestopne točke in sistem P + R dodatno izboljšujejo univerzalno dostopnost, privlačnost in udobnost javnega prometa.

Soseske kratkih razdalj

Lokalni centri sosesk se ohranjajo in krepijo kot vsakdanja gravitacijska središča. Njihov razvoj temelji na kratkih razdaljah, umirjenem prometu in varnih ulicah, kjer ima javni prostor prednost pred tranzitnim prometom. Vizija je preprosta: manj prometa med bloki, več prostora za srečevanje, igro, hojo in skupnost. Površine, ki jih danes pogosto zasedajo parkirani avtomobili, postajajo zelene poti, otroška igrišča, kotički za počitek in varne poti do šole.

A photograph showing a man and three children working in a garden area. The man is wearing a black t-shirt and khaki pants, and is bending over, holding a long wooden plank. Three children are standing around him, also holding wooden planks. They are in a grassy area with a large, dense green bush in the background. A multi-story apartment building is visible in the background. The text "V naši soseski se vsak dan kaj dogaja." is overlaid on the image in a yellow box.

**V naši soseski
se vsak dan kaj
dogaja.**

»Ekipa soseska« vsak popoldan komaj čaka, da se ponovno loti urejanja korit, sajenja rastlin in drugih projektov, ki jih povezujejo.

05 Živahna četrtna središča

Ljubljana bo svojim prebivalcem zagotavljala visok standard bivanja s pestro in raznoliko stanovanjsko ponudbo v kakovostnem okolju z zelenimi površinami in dostopnostjo družbene infrastrukture, kar je v skladu z idejo 15-minutnega mesta. Mesto bomo zgoščevali od znotraj, a na vzdržen način – vedno v ravnovesju med grajenim in zelenim. Ohranjali, izboljševali in širili bomo zelene površine tako na javnih kot tudi zasebnih zemljiščih.

Več stanovanj za mlade in mlade družine

Ljubljana z razvojem lokalnih središč v mestnih četrtih ustvarja **soseske prihodnosti**. V teh središčih bo vse blizu doma – od ključnih storitev do družabnega življenja. Tako bo mesto bolj odprto, raznoliko, a še vedno udobno povezano, soseske bodo mirnejše, na dvoriščih bo več otrok, manj bo vsakodnevnih voženj, skupnosti pa bodo bolj povezane.

Do leta 2045 bo v Ljubljani mogoče zgraditi **45.000 novih, večinoma tržnih stanovanj** – zaradi večje ponudbe bo cena ugodnejša, stanovanja pa občutno dostopnejša mladim posameznikom in družinam, ki bodo v Ljubljani lažje kupili svoj lastni dom. Delež zelenih površin bomo kljub obsežni stanovanjski gradnji ne le ohranili, temveč celo povečali s 75 na 76 odstotkov. Podvojili bomo mestni stanovanjski fond, z regulacijo kratkoročnega oddajanja pa poskrbeli, da bodo **tržna najemna stanovanja dostopna** študentom in mladim družinam. Varne, zelene in dostopne soseske bomo vzpostavljali z novimi bivalnimi modeli, kot so medgeneracijske skupnosti in skupnostna stanovanja za starejše.

Mestni stanovanjski fond bomo podvojili na 10.000 stanovanjskih enot, da bo zadovoljil vse potrebe naših meščank in meščanov po kakovostnih, varnih in dostopnih stanovanjih. Vzpostavili bomo nove bivanjske modele:

- skupnostna stanovanja za starejše in
- medgeneracijske skupnosti upokoјencev in študentov.

Državo bomo še naprej spodbujali h gradnji prepotrebnih **študentskih domov**, zasebne investitorje pa h gradnji cenovno dostopnih stanovanj z obveznim deležem mestnih stanovanj v novih projektih. Pri parkiranju v soseskah bodo imeli prebivalci prednost pred dnevnimi migranti. Pločniki, varne in intervencijske poti, otroška igrišča in zelene površine bodo zaščiteni in prehodni. Z regulacijo kratkoročnega oddajanja nepremičnin bomo poskrbeli, da stanovanja ostanejo dostopna prebivalcem in študentom.

V stanovanjske soseske bomo za spodbujanje vključnosti in občutka pripadnosti umestili **skupnostne prostore**. Za mlade družine bomo po vzoru javnega zavoda Mala ulica odprli **več družinskih centrov** s kakovostnim programom podpore in pomoči. Ljubljana bo še naprej varno, vključujoče in trajnostno okolje za odraščanje otrok. Otrokom z vedenjskimi, učnimi in duševnimi težavami ter njihovim staršem bomo namenili posebno skrb s preventivnim in kurativnim programom **psihosocialne pomoči**. Spodbujali bomo **medgeneracijsko sodelovanje** in aktivno pomoč mladim starejšim s skupnimi sprehodi, pogovori, branji in podobnimi dejavnostmi. **Okrepili bomo tudi dostop do počitniškega varstva** za otroke od 1. do 5. razreda osnovne šole – subvencionirano počitniško varstvo bomo podaljšali

Soseske po meri ljudi

DO LETA

2045

BO V LJUBLJANI
MOGOČE ZGRADITI

45.000

NOVIH STANOVANJ.

na vsaj tri tedne letno. Soseske po meri človeka torej niso prihodnost nekega oddaljenega mesta. Nastajajo tukaj in zdaj, med našimi bloki, ulicami in vsakodnevnimi potmi. Cilj ni omejevat i življenje v mestu, ampak ga izboljšati. Za mlade. Za starejše. Za sosede. Za vse, ki si želijo Ljubljano, v kateri je prostor namenjen ljudem.

Z multidisciplinarnimi timi Zavoda za oskrbo na domu bomo izvajali **integrirano oskrbo na domu** in tako starejšim omogočali, da bodo čim dlje kakovostno živeli v domačem okolju. **Hiša Ljubhospic** je zaenkrat edini hospic v državi, ki ponuja namestitev odraslim bolnikom v zaključnem obdobju življenja. Nadgradili jo bomo skupaj s terapevtskim parkom in k prenosu dobre prakse spodbujali še druge lokalne skupnosti. V Ljubljani bo dovolj finančno dostopnih domov za **nastanitev starejših** in **posameznikov z demenco**. Vzpostavili bomo **mestni center za demenco** z interdisciplinarnim pristopom, dnevnim varstvom in kratkotrajnimi dnevnimi namestitvami. Okrepili bomo tudi **dnevne centre aktivnosti za starejše**.

Celostno **skrb za brezdomne ljudi** smo nadgradili s **sodobnim centrom v mestnem središču**. Z novim bivalnim modelom **uporabnike spodbujamo** k napredovanju do **lastne bivalne enote** in nato k samostojnosti. Posebno pozornost bomo še naprej namenjali aktivnostim, s katerimi bomo preventivno preprečevali pojav revščine in brezdomstva. Podpirali bomo programe zaposlovanja, s katerimi bomo someščanom pomagali reševati socialno in materialno stisko. Želimo si sooblikovati mesto **brez revščine, v katerem imamo vsi enake možnosti**.

Ljubljana je odprto, solidarno in ustvarjalno mesto, ki bo še naprej zagotavljalo **namenske bivalne prostore** umetnikom, preganjanim piscem, posameznikom v deficitarnih poklicih (zdravnikom), skladno z zmožnostmi pa tudi drugim izjemnim posameznikom (znanstvenikom, inovatorjem). ●

Starejšim
prijazno mesto

Skrb za brezdomne

Odprto, ustvarjalno
in solidarno mesto

Najpomembnejši projekti

Območja izgradnje večjih stanovanjskih sosesk JSS MOL

- Stanežiče
- Rakova jelša
- Sibirija
- Litijska

Športna infrastruktura in rekreacijska območja

- Atletski center Ljubljana
- Športni center Svoboda s plezalnim in teniškim centrom ter območjem rekreacijskih površin
- Kolesarski center Ljubljana
- Kajakaški center Tacen
- Center vodnih športov Livada
- Golf center Barje
- Center drsalnih športov Tivoli
- Pokrito smučišče Podutik
- Javna večgeneracijska športna igrišča

Vzpostavitev lokalnih centrov četrtnih skupnosti

- Prenova in oživitev zgodovinskih jeder satelitskih centrov
- Prenova in oživitev centrov modernističnih sosesk
- Center Šmarna gora
- Center Barje
- Center Jarše
- Center Fužine
- Center Šiška Remiza
- Center Stanežiče
- Center Moste

Družbena infrastruktura

- Izgradnje in prenove vrtcev, osnovnih in glasbenih šol; vključno z novimi specializiranimi razvojnimi oddelki v vrtcih in mrežo inkluzivnih oddelkov v osnovnih šolah
- Zagotavljanje prostorov za javne zavode in institucije za podporo družinam (IC Pika, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana, Mala ulica, Cene Štupar – CILJ)
- Prenova obstoječih zdravstvenih domov in izgradnja novih (ZD Metelkova, ZD Jarše)
- ZDL Metelkova (tudi Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog)
- Mestni center za demenco
- Preventivna hiša – Zdrava Ljubljana

Stanovanja po meri
prebivalcev v soseskah
kratkih razdalj.

Mestna četrt Stanežiče

Na severozahodnem robu Ljubljane bo nastalo novo urbano območje s približno 7.000 stanovanji, šolo, vrtcem, športno in kulturno infrastrukturo ter kakovostnimi zelenimi in javnimi površinami. Zaradi bližine pomembnega prometnega vozlišča in povezave z gorenjsko železnico bo območje postalo ena najboljše dostopnih in z javnim prometom povezanih sosesk v mestu. Pomemben del razvoja bo tudi nova remiza LPP ob parkirišču P + R, selitev obstoječe remize iz Šiške pa bo sprostila prostor za ureditev novega parka.

Kakovostne zelene
površine ter otroška
in športna igrišča

Soseska s četrtnim
centrom, vrtcem, šolo,
tržnico, knjižnico in drugo
družbeno ter kulturno
infrastrukturo

Večmodalna prestopna točka z železniško in
avtobusno postajo ter P + R garažno hišo

Gorenjska
železnica

Športni
center

Gasilska
brigada
sever

Celovška
cesta

Prenova Knjižnice dr. Franceta Škerla

V središču soseske BS3 nastaja prostor za branje, učenje, ustvarjanje in srečevanje. Z obnovo in posodobitvijo bo Knjižnica dr. Franceta Škerla še bolje ustrezala potrebam sodobnih uporabnikov ter ostala pomembno kulturno in družabno stičišče lokalne skupnosti. Projekt je del širšega razvoja mreže Mestne knjižnice Ljubljana, ki krepi dostopnost znanja in kulture v vseh delih mesta.

Soseske po meri ljudi

Namesto tranzitnega prometa med bloki želimo več prostora nameniti srečevanju, igri, hoji in skupnosti. Površine, ki jih danes pogosto zasedajo parkirani avtomobili, lahko postanejo zelene poti, otroška igrišča, kotički za počitek ali varne poti do šole. Soseske po meri človeka niso prihodnost nekega oddaljenega mesta. Nastajajo tukaj in zdaj, med našimi bloki, ulicami in vsakodnevnimi potmi.

Športni center Livada

S prenovo in nadgradnjo Centra vodnih športov Livada bo Ljubljana bogatejša za sodoben športni center in živahno obrečno stičišče. Kajak, kanu, sup, veslanje, rekreacija, zelene površine in poti ob Ljubljanici bodo povezali Špico, Prule in PST v odprt prostor za vse generacije. To je še korak naprej k Ljubljani, polni modre in zelene infrastrukture.

Šport je v Ljubljani
del vsakdana.

Center drsalnih športov Tivoli

Mala ledena dvorana Tivoli bo prinesla nov zagon zimskim športom v Ljubljani. Sodobna infrastruktura bo omogočala boljše pogoje za hokej, umetnostno drsanje, curling in rekreacijo skozi vse leto. Z več razpoložljivimi termini za šole in meščanke in meščane ter kakovostno urejenim prostorom bo Tivoli še utrdil svoj status središča športa, druženja in aktivnega življenjskega sloga v mestu.

SUPERMESTO

Vizija mesta Ljubljana 2045

Gravitacijski centri sosesk

Zasnovani so kot povezana središča, v katerih se ključne javne storitve – vzgoja in izobraževanje, zdravstvo ter socialna oskrba – prepletajo z živahnimi četrtnimi stičišči kulturnega in družabnega življenja. Enakomerno so razporejeni po vsem mestu ter omogočajo bližino storitev in visoko kakovost bivanja.

Nova stanovanjska razvojna območja

Stanovanjski razvoj prinaša raznolike domove na dobro dostopnih območjih (15-minutno mesto). Novi bivalni modeli – skupnostna in medgeneracijska stanovanja – ter gradnja študentskih in dostopnih stanovanj dopolnjujejo ponudbo ob sodelovanju zasebnih investitorjev. Soseske so oblikovane varno in zeleno ter prilagojene prebivalcem.

Raznovrstna športna infrastruktura

V Ljubljani imajo vsi prebivalci dostop do kakovostnih površin za aktivno preživljanje prostega časa. Mesto razvija raznoliko športno infrastrukturo za vsakodnevno rekreacijo, vrhunski šport in organizacijo prireditev. Redno športno aktivnih je več kot 80 odstotkov prebivalcev, kar Ljubljano uvršča med vodilne evropske prestolnice po kakovosti programov in urejenosti športnih površin, s čimer spodbujamo zdrav način življenja.

Manjši športni centri, otoki športa in večgeneracijska športna igrišča

Tako bo videti Ljubljana leta 2045.

**Kultura je ključna
razvojna sila mesta.**

Kultura in tehnologija se srečata na stopnišču Plečnikovega Baragovega semenišča, ki se bo s celovito prenovo in dozidavo razvilo v živahno kulturno središče.

06

Moč znanja, kulture in sodelovanja

Ljubljana bo spodbujala gospodarsko dejavnost na trajnosten način kot mesto znanja, znanosti, raziskav, inovacij, kulture, ustvarjalnosti, športa in turizma.

Kakovostno izobraževanje od osnovne šole do univerze, raziskovalne in znanstvene institucije ter kultura so ključni dejavniki oblikovanja identitete mesta, poleg tega pa tudi spodbujajo inovacije in tehnološki napredek v družbi in gospodarstvu. Zato jim bomo zagotavljali najboljše pogoje za razcvet.

Gospodarskim panogam z **visoko dodano vrednostjo** in **nizkim ogljičnim odtisom**, kot so farmacija, medicina, bančništvo, zavarovalništvo, informacijsko-komunikacijske tehnologije in druge tehnološko napredne panoge, bomo zagotovili privlačno in konkurenčno okolje.

Mesto bo podpiralo razvoj in ohranjanje **tradicionalnih obrti** (čevljarstva in drugih rokodelskih poklicev) s tržnično dejavnostjo in vključevanjem v svojo turistično ponudbo. S centri ponovne uporabe bo Ljubljana spodbujala razvoj **krožnega gospodarstva in odgovornega ravnanja z viri**.

Ljubljana bo **digitalna zrela skupnost**, kar pomeni, da bo tehnologija neopazno podpirala kakovost življenja, učinkovito upravljanje in sodelovanje državljanov. Pri izvajanju mestnih storitev, preventivnem vzdrževanju mestne infrastrukture (promet, odpadki, voda, energija ...) in zgodnjem odkrivanju okoljskih tveganj bomo delovali **proaktivno in ne zgolj odzivno**. Tako bomo varnejši in odpornejši, če bo prišlo do naravnih nesreč. Digitalna preobrazba mesta je naravnana trajnostno, spodbuja razvoj pametne skupnosti in sledi načelu **univerzalne digitalne vključenosti**. Vse mestne storitve bodo na voljo z glasovnimi, besedilnimi in video vmesniki, pa tudi na fizičnih kontaktnih točkah. Prilagojene bodo starejšim, invalidom in digitalno manj večim uporabnikom.

V MOL bomo delovali kot **laboratorij dobrih praks** ter aktiven partner gospodarstvu, izobraževalnim ustanovam in raziskovalni skupnosti. Nenehno se učimo in usposabljammo na področjih **podatkovne pismenosti, systemskega razmišljanja in etike**. Digitalne rešitve bodo temeljile na domačem znanju in odprtokodnih rešitvah. Zagotavljale bodo največjo mero varnosti podatkov in zasebnosti uporabnikov. Digitalni razvoj ne pomeni več tehnologije, ampak njeno bolj človeško, pravično in pametno uporabo, pri kateri ima umetna inteligenca vlogo tihega pomočnika.

i
Kar

96 %

otrok je vključenih v ljubljanske vrtce.

Predšolski vzgoji in izobraževanju letno namenimo skoraj

1/3
celotnega proračuna
občine.

Vzgjali in ohranjali bomo talente, v našo družbo pa bomo pritegnili tudi nove. Okrepili bomo sloves mesta, v katerem **mladi uresničujejo svoj potencial**, da se bodo tudi tisti, ki začasno bivajo, se izobražujejo in delajo v tujini, z veseljem vračali domov. Tu jim bomo ponudili odlične pogoje za karierni razvoj in ustvarjanje družine.

Še naprej bomo otrokom zagotavljali **najkakovostnejšo predšolsko vzgojo** in pogoje za osnovnošolsko izobraževanje. Ohranili bomo visoko **nadpovprečno vključenost otrok v ljubljanske vrtce** in tako omejili tveganje, da bi bili najranljivejši otroci socialno izključeni.

V ljubljanskih osnovnih šolah bomo sistematično razvijali **kulturo sodelovanja**, medsebojnega razumevanja ter preprečevanja nasilja in izključevanja. Spodbujali bomo kritično mišljenje, ustvarjalnost in samostojnost otrok ter oblikovali **varno, spoštljivo in spodbudno učno okolje**. Krepili bomo gibalne navade, zdrav življenjski slog in sodobne digitalne spretnosti, saj so to pomembne prednosti pri **uspešnem vključevanju mladih v nadaljnje izobraževanje** in na hitro spreminjajoči se trg dela. Sodelovali bomo z različnimi institucijami in nevladnimi organizacijami, da bi družinam otrok s posebnimi potrebami strokovno pomagali pri vključevanju v družbo. To bomo podprli z razvojem najboljših izvedbenih modelov **inkluzivnih oddelkov v šolah**.

V Ljubljani imajo mladi več pomembnih vlog. Niso le učenci, študenti in zaposleni, ampak tudi polnopravni ustvarjalci in ključni razvojni potencial mesta. Omogočili jim bomo osamosvajanje, kakovostno bivanje, varno in zdravo okolje, priložnosti za neformalno učenje in druženje ter vpliv na odločitve o razvoju mesta. **Osrednje povezovalno in razvojno vozlišče mladinskega dela**

Vzgoja mladih talentov

Zagotavljanje kakovostnih vrtcev

Zagotavljanje odličnega izobraževalnega okolja

Priložnosti za mlade

	Najpomembnejši projekti Znanje, kultura in sodelovanje - Sodelovanje z Univerzo v Ljubljani pri izgradnji univerzitetnih kampusov in študentskih stanovanj - Razvoj tehnoloških območij Brdo, Brnčičeva, BTC, Litostroji, Rudnik, Stegne, Tobačna, Tržaška in Zaloška		Mestne knjižnice - Prenova obstoječih lokacij in prilagoditev knjižnične mreže za mesto kratkih razdalj - Nova lokacija osrednje mestne knjižnice – Knjižnica Otona Župančiča - Prenova Knjižnice Glinškova ploščad - Prenova Knjižnice dr. Franceta Škerla	- Prenova Knjižnice Jožeta Mazovca - Knjižnica Brdo - Knjižnica Šmartno - Knjižnica Podutik Kulturne ustanove - Prenovljeno Baragovo semenišče	- Razširitev Mestnega gledališča ljubljanskega - Arheološki center Ljubljana - Prenova Mestne galerije Ljubljana - Celovita ureditev Grajskega griča in dokončanje prenove Ljubljanskega gradu		
			- Prenova Knjižnice Črnuče - Prenova Knjižnice Fužine - Prenova Knjižnice Rudnik	- Minipleks mestni kino - Gledališče pod figo - Center sodobnih plesov TELO			

je Center mladih Ljubljana BAZA s programi, ki podpirajo razvoj kompetenc prihodnosti in spodbujanje inovacij.

Mestne
štipendije

Nadaljevali bomo **štipendiranje** najboljših srednješolcev in študentov, ohranili bomo tudi **mestne štipendije** za najbolj iskane poklice (zdravniki, informatiki, inženirji, znanstveni raziskovalci itd.). Štipendistom bomo omogočili **prvo zaposlitev** v mestni upravi, javnih zavodih in javnih podjetjih.

Znanje in
razvoj

Spodbujali bomo vseživljenjsko učenje, vzpostavljanje novih poklicev, novih poslovnih modelov in znanj. Zadali smo cilj, da bo Ljubljana **laboratorij za inovacije ter učinkovit pospeševalnik gospodarskega razvoja** in oblikovanja delovnih mest z višjo dodano vrednostjo, zato se bomo še aktivneje povezovali s podjetji ter izobraževalnimi, raziskovalnimi in znanstvenimi institucijami.

Privabljanje
uspešnih
mednarodnih
podjetij

Ljubljana bo privlačna prestolnica za sedeže mednarodnih podjetij, raziskovalnih inštitutov in mednarodnih znanstveno-strokovnih združenj, kot sta Mednarodni raziskovalni center za umetno inteligenco (IRCAI) in Agencija EU za sodelovanje energetske regulatorjev (ACER). Postala bo:

- sedež vrhunskih razvojnih podjetij,
- vodilna evropska prestolnica po številu inovacij na prebivalca in
- živahno presečišče tehnoloških izvoznikov

Uvrščala se bo med tri najuspešnejše evropske valilnice scaleupov, hitrorastočih podjetij, ki ustvarjajo največ delovnih mest in dodane vrednosti, poleg tega pa privlačijo talente z vsega sveta. Razvoj zagonskih podjetij bomo še naprej podpirali z uporabo njihovih produktov v mestnem okolju in ustvarjanjem priložnosti za pilotne projekte.

Mesto talentov
in digitalnih
nomadov

Z zelenim in varnim okoljem, ki ponuja visoko kakovost bivanja, bo Ljubljana ob zanesljivi, dostopni, visokozmogljivi in sodobni komunikacijski infrastrukturi med **najprivlačnejšimi destinacijami za digitalne nomade in mlade tehnološke talente**.

Kultura je
ključna
razvojna sila
mesta

Kultura je sporočilo preteklosti, ogledalo sedanjosti in vložek (ne strošek!) v prihodnost, ki povezuje naše skupne vrednote ter poganja družbeni razvoj in bivanje. V Ljubljani bomo vedno **odgovorno skrbeli za našo kulturno dediščino**, hkrati pa bomo z **izdatno podporo kulturnemu sektorju** soustvarjali novo. Z vsemi enotami Mestne knjižnice Ljubljana bomo **aktivno promovirali branje, literaturo in pismenost** v maternem in drugih jezikih, prebivalcem pa zagotavljali najširši dostop do virov. Podpirali bomo javne zavode ter spodbujali in krepili delovanje nevladnih organizacij, ki s svojim delom pomembno prispevajo k odprti, vključujoči in svobodni Ljubljani. Višino sredstev, ki jih namenjamo javnim zavodom

in nevladnim organizacijam na področju kulture in kulturne dediščine, bomo najmanj ohranili oziroma jo bomo okrepili, da bo Ljubljana evropska prestolnica z **največjim proračunskim deležem za kulturo in kulturno dediščino**.

Sodelovanje

Izkušnje nas učijo, da smo skupaj močnejši. Tudi v prihodnje se bomo odgovorno zavedali vpliva in posebne vloge glavnega mesta pri razvoju lokalnih politik in nacionalne politike. Nadaljevali bomo z **uspešno regijsko povezovanjem** (Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije RRA LUR in Regionalna destinacijska organizacija RDO). Z inovativnimi in trajnostnimi projekti bomo spodbujali sodelovanje in **usklajeno delovanje največjih občin** (Združenje mestnih občin Slovenije ZMOS). Še naprej bomo ohranjali **aktiven dialog z Ljubljančankami in Ljubljančani**, s spodbujanjem **aktivnih skupnosti** pa bomo še okrepili vključevanje in sodelovanje.

Kot evropska zelena prestolnica, Unescovo mesto literature ter prejemniki mnogih drugih uglednih mednarodnih priznanj in nagrad bomo v mednarodnem medmestnem prostoru ohranili in še okrepili položaj merodajnega in **spoštovanega mnenjskega voditelja**, še naprej pa bomo aktivno sodelovali tudi v najuglednejših evropskih in svetovnih medmestnih organizacijah. ●

Prejemniki priznanj

Minipleks mestni kino

Kino, kino, kino! V podhodu Ajdovščina, ki že od davnega leta 1976 povezuje Metalko in Park slovenske reformacije, bo zrasel mestni kino s petimi dvoranami. Razširil bo program Kinodvora in s kakovostnimi filmi, festivali ter drugimi programi za filmsko vzgojo (še posebej za mlade) oživil središče mesta. Podhod bomo ponovno oživili, postal bo prostor srečevanja, ustvarjalnosti in sodobne filmske kulture.

Prenovljeno Baragovo semenišče

Eno pomembnejših del Jožeta Plečnika bomo celovito prenovili in dozidali v delu, ki nikoli ni bil dokončan. S prenovo bosta Slovensko mladinsko gledališče in Pionirski dom dobila sodobnejše pogoje za kulturne in izobraževalne programe, nove prostore pa bodo dobile tudi nevladne organizacije. Z investicijo bomo neposredno podprli raznovrstno, še razvijajočo se in netržno umetniško-kulturno dejavnost ter njeno povezovanje z uveljavljenimi ustvarjalci. Celotno območje ob Gospodarskem razstavišču se bo razvilo v živahno kulturno središče z gledališčem, ustvarjalnimi programi, javnimi prostori, stanovanji in parkom.

Center sodobnih plesov TELO

Nekdanja tovarna kemičnih izdelkov TEOL bo postala TELO, tovarna sodobnega plesa. V neposredni bližini Centra kulture Španski borci bodo s prenovo nastali novi plesni studii, ki bodo zagotovili prepotrebne vadbene prostore za plesne ustvarjalce. V Mostah bomo tako ustvarili novo središče sodobnega plesa, ustvarjanja in povezovanja z lokalno skupnostjo.

V Ljubljani kultura ni strošek, ampak investicija.

SUPERMESTO

Vizija mesta Ljubljana 2045

Tako bo videti Ljubljana leta 2045.

Tehnološka razvojna vozlišča

Mesto postaja eno ključnih evropskih vozlišč za razvoj naprednih tehnologij, zagonskih in hitrorastočih podjetij (scaleupov). S podporo tehnološkimi parkom in pilotnim projektom ter uvajanjem inovacij v mestni prostor Ljubljana ustvarja konkurenčno okolje za podjetja z visoko dodano vrednostjo in privablja globalne talente.

Center znanosti in znanstvena os

Na enotni osi, ki teče skozi mesto, se združujejo univerzitetni kampusi, raziskovalni inštituti, Tehnološki park Ljubljana, Univerzitetni klinični center Ljubljana in novi Center znanosti. Ta enotni prostor izobraževanja, znanosti, medicine in gospodarstva krepi možnosti za nova znanstvena dognanja ter prenos znanja v prakso. Znanstvena os postaja eno ključnih razvojnih območij Ljubljane in pomembno mednarodno središče talentov, sodelovanja in novih odkritij.

Dostopna in živa kultura v vseh delih mesta

Kultura v Ljubljani ni le sektor, temveč je ključna razvojna sila mesta. Je sporočilo preteklosti, ogledalo sedanosti in vložek v prihodnost. Z vlaganji v kulturno infrastrukturo, podporo javnim zavodom in nevladnim organizacijam ter razvojem kulturnih središč po soseskah mesto krepi lokalno identiteto in ustvarjalni potencial skupnosti.

Akadska mreža mesta

Univerzitetni kampusi in razvojna središča povezujejo izobraževanje, raziskave, kulturo in gospodarstvo v celovit mestni razvojni sistem. S ponujanjem vrhunskih možnosti za učenje, raziskovalno delo, ustvarjanje in študentsko življenje krepijo razvoj panog z visoko dodano vrednostjo ter odpirajo prostor za aktivno vključevanje mladih v razvoj mesta.

Vodilne zdravstvene in znanstvene institucije

Ljubljana krepi razvoj medicinske znanosti in zdravstvene oskrbe z zagotavljanjem pogojev za delovanje ključnih ustanov, na čelu z Univerzitetnim kliničnim centrom Ljubljana. Povezovanje zdravstvenih, raziskovalnih in izobraževalnih institucij ustvarja napredno okolje za kakovostno oskrbo ter razvoj medicinske znanosti.

Kakovostna podoba mesta in mestne krajine

07

V lepem je lepo živeti

Ljubljana bo leta 2045 s svojo odlično arhitekturo in krajinsko podobo mesto, ki bo drugim za zgled (ang. city of reference).

Mesto v polnem razcvetu.

Fant in cvetje za Španskimi borci. Območje bo skupaj s prenovljeno Tržnico Moste postalo nova dnevna točka srečevanja.

Plečnikov koncept se nadaljuje v soseskah

Ljubljana ni nastala naenkrat. Je mesto plasti – reka, griči, trgi, poti, vizionarska arhitektura in zgodbe ljudi. Arhitekturna in urbanistična dediščina Jožeta Plečnika mestu daje identiteto, ki ni le stvar posameznih stavb, ampak predvsem način razmišljanja o mestu kot skupnem prostoru. Danes nova urbanistična vizija to filozofijo nadaljuje. Ne kot nov avtorski pečat, ampak kot premišljeno nadgradnjo mesta po meri človeka – z ulicami za ljudi, zelenimi potmi, kakovostnimi javnimi prostori in detajli, ki ustvarjajo občutek pripadnosti in skupnosti.

S poštovanje prostora in kakovost življenja v mestu bo odražala prepoznavna in urejena podoba Ljubljane. V njej bomo **zmanjšali vizualno in svetlobno onesnaževanje**, tudi neurejenih oglasnih površin ne bo več. Posegi v prostor bodo usklajeni z estetskimi, kulturnimi in naravnimi vrednotami skupnosti in okolja.

Ohranjali in varovali bomo **vodilne urbanistične poteze**, ki oblikujejo prepoznavno in urejeno podobo mesta. Na križiščih mestnih vpadnic z avtocestno obvoznico bomo gradili nova programska žarišča z razpoznavno podobo (ang. gateway). Varovali in izboljševali bomo ključne poglede in silhueto mesta, kar bo okrepilo identiteto in prepoznavnost Ljubljane.

Nova razvojna območja na stičiščih notranjega avtocestnega obroča z mestnimi avenijami bomo oblikovali kot ključna **urbana vozlišča**, ki bodo postala pomembna orientacijska in razvojna sidrišča mesta.

Zunaj avtocestnega obroča bomo upoštevali celovito ohranjanje, varstvo in prenovu kakovostnih sestavin pozidanega prostora in naravnih vrednot. Poselitvena območja bomo zgoščevali in zaokroževali skladno s trajnostnim razvojem in racionalno rabo prostora.

Posebno mesto v zeleni in povezani Ljubljani ima Pot spominov in tovarništva. V nasprotju z avtocestnim obročem, ki mesto zamejuje, je PST zeleni obroč, ki mesto povezuje. Je human, živ in eden najpomembnejših spomenikov Ljubljane.

Ohranjali in spodbujali bomo programe, ki urbano življenje delajo raznoliko. Posebno pozornost bomo namenjali **socialnim žariščem**, ki prispevajo k živosti mestnega dogajanja. Tako bomo utrjevali dinamičen in vključujoč značaj našega mesta ter ga naredili privlačnejšega za prebivalce, obiskovalce in investitorje. Dosledno in celovito bomo spodbujali **prenove oziroma rekonstrukcije degradiranih območij in stanovanjskih sosesk**.

Z mestnimi projekti bomo dosegali arhitekturno in krajinsko odličnost. (So)financirali bomo gradnjo bivanju in uporabi **prijaznih arhitekturnih presežkov**, ki bodo **povečali prepoznavnost mesta doma in v tujini**. Stavbe bodo energetske nevtralne in sonaravno zgrajene.

Ljubljana bo **osrednja zelena, varna in aktivna turistična destinacija**. Kot **vodilna trajnostna destinacija** bo prepoznavna po vrhunski gastronomiji, kulturi in ustvarjalnosti. Obiskovalci bodo v mestu letno ustvarili približno pet milijonov nočitev. Z nadgrajeno in tehnološko napredno **konferenčno infrastrukturo** bo Ljubljana postala vodilno regijsko kongresno središče za gospodarski in znanstveno-strokovni segment potovanj in dogodkov, kar bo dodatno spodbudilo tudi hotelsko in gostinsko dejavnost. Poslovni in pristočasni

Urejen javni prostor

Nova urbana vozlišča

PST

Značaj mesta

Mesto arhitekturnih presežkov

Trajnostni turizem

Sobivanje v urbanem okolju

turizem bosta še naprej pomembni **razvojni dejavnosti mesta**. Njun celostni razvoj bo skladen s kakovostjo življenja prebivalcev ter varstvom okolja in prostora. Z merljivimi kazalniki sistematično spremljamo vplive turizma in razvojne usmeritve pravočasno prilagajamo s krepitvijo trajnostnega ravnanja vseh deležnikov, kar je pogoj za sobivanje v turističnem ekosistemu.

Dokončno prenovljen **Ljubljanski grad** bo še naprej najbolj obiskana turistična točka v Sloveniji. Po številu obiskovalcev mu bo sledil **Živalski vrt** Ljubljana, ki se bo po celoviti prenovi razvil v sodobno naravovarstveno središče, učni poligon za razumevanje naravnih procesov in izzivov podnebnih sprememb ter simbol sobivanja človeka, živali in urbanega okolja. **Najsodobnejše zavetišče za zapuščene živali Ljubljana** bo še naprej vzorno skrbelo tudi za prostoživeče živali v mestu. Ljubljana bo tudi **evropsko središče za urbano čebelarstvo**.

Enake možnosti za vse

V Ljubljani **živimo skupaj in spoštujemo vse različnosti**. V svojem mestu se čutimo zaželeni in sprejeti, ne glede na nacionalnost, spolno usmerjenost ter versko in drugo pripadnost. Še naprej bomo **vsem zagotavljali enake možnosti**, krepili socialno vključenost in pomagali zmanjševati neenakost. Načelo enakosti spolov bomo tudi v prihodnje vključevali v vse politike, strategije in odločitve. Skrbeli bomo za vse generacije, spodbujali bomo medgeneracijsko sodelovanje in solidarnost. Z nevladnimi organizacijami bomo posebno pozornost namenjali **ranljivim skupinam** – starejšim, otrokom in mladim, posameznikom z oviranostmi in posebnimi potrebami ter vsem socialno izključenim občankam in občanom. Pomagali bomo krepiti duševno zdravje mladih in starejših prebivalcev Ljubljane. **Mesto, prijazno najranljivejšim, je mesto, prijazno vsem**.

Ohranjanje vrednot

Aktivno se bomo borili **proti sovražnemu govoru** in spodbujanju vsakršne diskriminacije. Dosledno bomo zagovarjali in uresničevali ničelno toleranco do nasilja ter ohranjali in krepili občutek varnosti in pripadnosti. Še naprej bomo ohranjali spoštljiv odnos do zgodovine, v kateri se je Ljubljana izkazala kot mesto heroj. Skrbeli bomo za **enakomeren razvoj Ljubljane** ter ohranjanje ravnovesja med urbanim in ruralnim delom mestne občine. Okrepili bomo dostopnost in odprtost mesta ter javne infrastrukture za vse prebivalce, prebivalke in druge mestne deležnike.

Ohranjanje in krepitev ugleda doma in po svetu

Ljubljana je v dveh desetletjih **okrepila svojo prepoznavnost in ugled** v domačem in predvsem mednarodnem okolju. Mnoga priznanja, ki smo jih prejeli za dosežke na področjih trajnostnega razvoja, kulture in umetnosti, turizma in dostopnosti, potrjujejo, da smo vzbudili pozornost evropske javnosti in sooblikovali **edinstveno identiteto mesta**. Ljubljana je rastoče mesto, privlačno za življenje. Z uspešno prenovo in nadgradnjo ključne kulturne in športne

infrastrukture, med katero štejemo Galerijo Cukrarna, Center Rog, Plečnikovo hišo, Švicarijo, Športni park Stožice, Gimnastični center Ljubljana in Športni center Ilirija, je postala zanimiva za organizatorje različnih mednarodnih športnih in kulturnih dogodkov ter poslovnih in znanstveno-strokovnih srečanj, pa tudi za domače in tuje študente, turiste, raziskovalce in vlagatelje. Na teh temeljih bomo gradili našo prihodnost. ●

zoo Več kot ZOO, celo biodiverzitetno središče

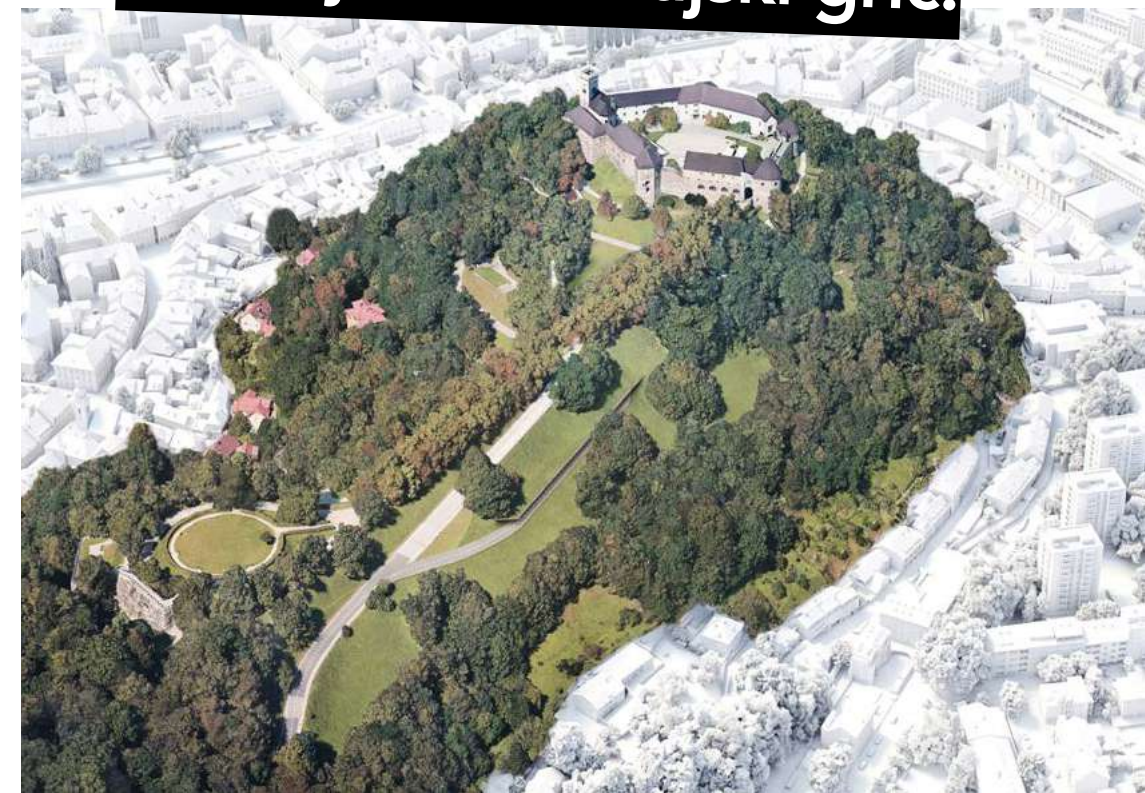
S prenovo bo Živalski vrt Ljubljana postal sodobno naravovarstveno središče z novo infrastrukturo za obiskovalce, sodobno urejenimi habitati in izboljšanimi pogoji za živali. Priljubljenim živalskim vrstam se bodo pridružile še nove. Razvoj ZOO Ljubljana temelji na štirih ključnih stebrih: dobrobiti živali, varovanju narave, rekreaciji in turizmu ter izobraževanju vseh generacij obiskovalcev.

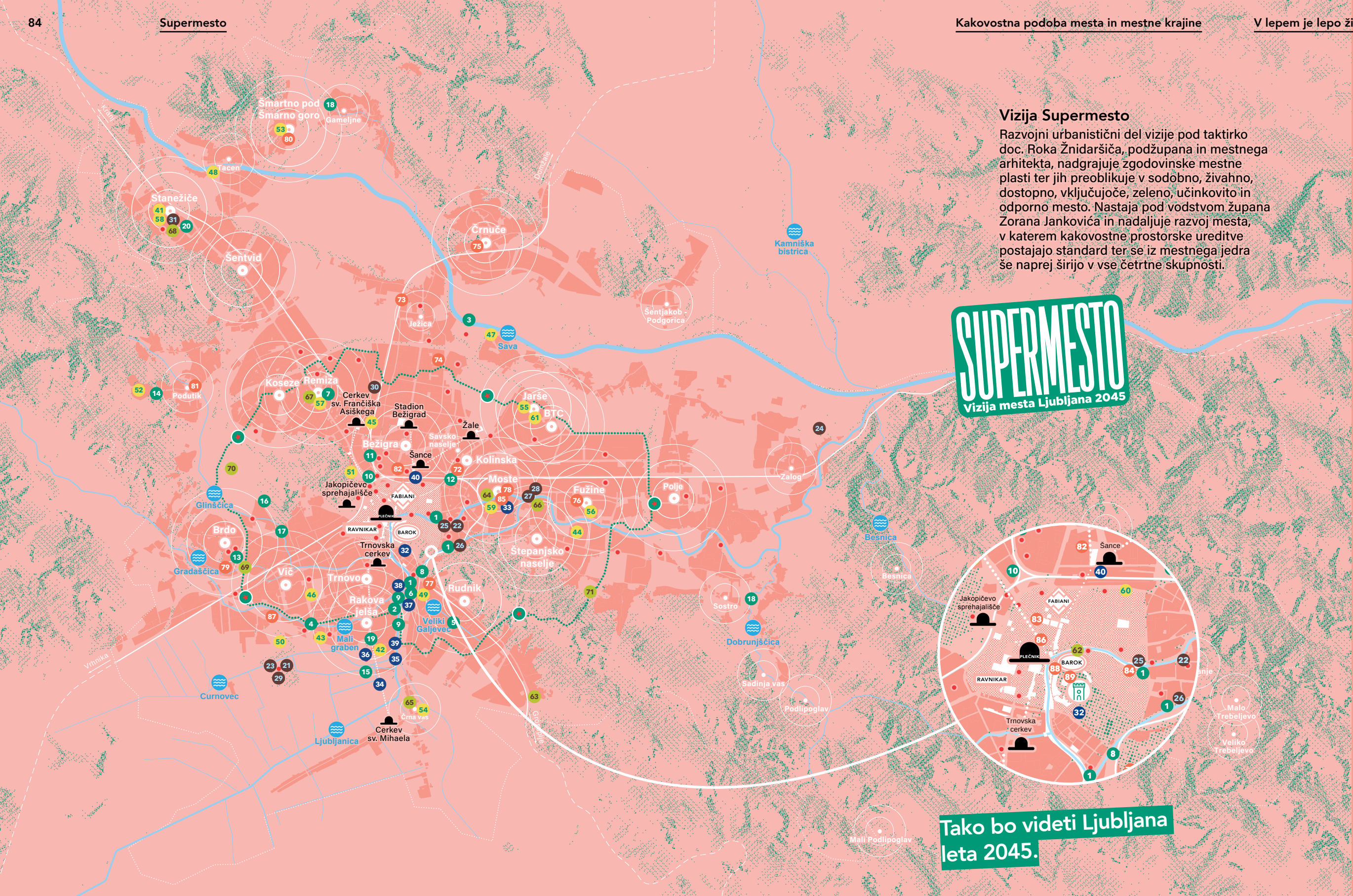

Prenovljena grajska planota

Grajska planota bo zaživela kot urejen prostor brez avtomobilov. Povezovala bo Grad in Šance. Promet in parkirne površine se bodo umaknili pod zemljo, kjer bodo urejeni tudi prostori za predelavo in shranjevanje grozdja iz grajskega vinograda. Obiskovalce bo pričakal sodoben vstopni paviljon, celotna prenova pa vključuje tudi energetske sanacije z uvedbo okolju prijaznega geotermalnega ogrevanja in hlajenja.

Še bolj zelen Grajski grič.

Vizija Supermesto

Razvojni urbanistični del vizije pod taktirko doc. Roka Žnidaršiča, podžupana in mestnega arhitekta, nadgrajuje zgodovinske mestne plasti ter jih preoblikuje v sodobno, živahno, dostopno, vključujoče, zeleno, učinkovito in odporno mesto. Nastaja pod vodstvom župana Zorana Jankovića in nadaljuje razvoj mesta, v katerem kakovostne prostorske ureditve postajajo standard ter se iz mestnega jedra še naprej širijo v vse četrtne skupnosti.

Staro mestno jedro in baročna Ljubljana

Baročna Ljubljana utrjuje srednjeveško strukturo starega mestnega jedra z novimi javnimi prostori, cerkvami in palačami ter oblikuje jasno urbano središče. Njegovo merilo in prostorska hierarhija ostajata temelj podobe mesta kot prostora za srečevanje, hojo in javno življenje.

Fabianijeva in secesijska Ljubljana

Ljubljana je v zgodovini večkrat imela srečo. Po potresu leta 1895 je Maks Fabiani zasnoval moderno ureditev mesta z radialno mrežo ulic. Secesijska arhitektura pa je mestu dala jasno strukturo in prepoznavno podobo. Ljubljana je tako postala sodobna evropska prestolnica svojega časa z izrazito osno kompozicijo in ikoničnimi poudarki.

Plečnikova Ljubljana

Jože Plečnik je mesto preoblikoval in povezal z ureditvijo ključnih javnih prostorov, kot so mostovi, trgi in nabrežja, ter vzpostavil vizijo urbanega razvoja po meri človeka. Njegovi posegi so nadgradili identiteto Ljubljane in ostajajo temelj sodobnega prostorskega razvoja, usmerjenega k človeku.

Ravnikaarjeva Ljubljana

Edvard Ravnikaar je nadaljeval Plečnikovo misel z modernistično nadgradnjo mesta. Povojni razvoj je prinesel funkcionalno delitev prostora, široke prometnice ter nova institucionalna središča in javne prostore, ki so skupaj s sistemsko gradnjo pomembno oblikovali sodobno urbano tkivo druge polovice 20. stoletja.

Vizija 2025

Ljubljana z županom Zoranom Jankovićem in skladno z urbanistično zasnovo prof. Janeza Koželja pri svojem razvoju uveljavlja načela trajnostnega razvoja, zgoščevanja in prenove obstoječe mestne strukture. Z umikom motornega prometa in celostno prenovalo mestnega središča se vzpostavi nov model ravnesja med mobilnostjo in kakovostjo bivanja, mesto se vraća ljudem. Prenovljeni javni odprti prostori, nove parkovne in druge zelene površine spodbujajo druženje in preživljanje prostega časa v varnem, zdravem in zelenem okolju.

Tako bo videti Ljubljana leta 2045.

Narava do praga

Ureditve vodotokov

1 Vzpostavitev krožne plovne poti Ljubljana z ureditvijo peš in kolesarskih stez, zelenih in športnih površin na nabrežjih – splavnica pri Plečnikovih zapornicah, splavnica na Gruberjevem prekopu

2 Ureditev nabrežja Ljubljane od Trnovskega pristana do cerkve sv. Mihaela na Barju

3 Ureditve nabrežij ob Savi

4 Ureditev nabrežja in parka Mali graben

5 Ureditve pešpoti in zelenih površin ob Galjevcu

• Ureditve zelenih površin ob Gradaščici in Glinščici

6 Marina Rakova jelša

Železniški koridorji

• Ureditve kolesarskih stez z drevoredi in zelenimi površinami vzdolž železniških koridorjev, kajti promet v Ljubljani se lahko uspešno razvija le v sodelovanju LPP in SŽ

Večje nove zelene ureditve / parki

7 Park Remiza

8 Razširjen Botanični vrt

9 Park Mesarica in park Dolgi breg

10 Parkovna ureditev na območju tovarne Union

11 Zelene ureditve na območju Železniškega muzeja

12 Park Kolinska

13 Park Brdo

14 Park Podutik

15 Vstopna točka KP Ljubljansko barje

• Sklenjen zeleni obroč PST

16 Biodiverzitetno središče ZOO

Protipoplavni ukrepi in objekti zaščite in reševanja

17 Dokončanje protipoplavne ureditve Glinščice

18 Ureditev poplavne varnosti ob Dobrunjščici in Gameljščici

19 Izgradnja južne izpostave GBL

20 Izgradnja Centra zaščite in reševanja z glavno postajo GBL v Stanežičah

Samozadostna in odporna infrastruktura

21 TEO – Toplota in elektrika iz odpadkov Ljubljana

• Dograditev sistema daljinskega ogrevanja

Izgradnja centrov ponovne uporabe

22 Center ponovne uporabe Povšetova

23 Nadgradnja RCERO Ljubljana

24 Izvedba IV. faze Centralne čistilne naprave Ljubljana

Energetska izraba Ljubljane

25 MHE Ambrožev trg

26 MHE Gruberjev prekop

27 MHE Toplarna

28 Predelava premogovnega kotla na biomaso Termoelektrarni -toplarni Moste

29 Fotonapetostna elektrarna in proizvodnja vodika ob deponiji Barje

30 Polnilna infrastruktura za avtobuse na Verovškovi (TOŠ)

31 Polnilna infrastruktura za brezemisijško avtobusno linijo Ljubljana–Dunaj

Kratke razdalje vsakodnevnih poti

Kolesarska mreža

• Uvedba kolesarskih ulic

• Ureditve zmogljivih kolesarskih stez z drevoredi in zelenimi površinami vzdolž železniških koridorjev kot hrbtnice kolesarjenja v regiji

• Sodelovanje z državo pri izgradnji državnih daljinskih, regionalnih in glavnih kolesarskih tras

Nove brvi

32 Brv Gornji trg

33 Brv Pokopališka

34 Brv pri cerkvi sv. Mihaela

35 Brv vstopna točka KP Ljubljansko barje

36 Brv čez AC Barjanska cesta

37 Brv marina Rakova jelša

38 Brv park Mesarica

39 Brv Dolgi breg

Javni potniški promet in večmodalnost

40 Potniški center Ljubljana

• Sodelovanje z državo pri izgradnji dvotirnih železniških prog – gorenjska, kamniška, dolenska, primorska in štajerska proga

• Vzpostavitev večmodalnih prestopnih točk v povezavi s prenovno in izgradnjo novih železniških postaj

• Prenova sheme linij LPP in uvedba BRT

• Uvedba rumenih pasov na vseh mestnih vpadnicah za potrebe LPP

• Vzpostavitev novih P + R območij

Cestno omrežje

• Uvedba območij umirjenega prometa s sistemom enosmernih ulic

• Soseske po meri človeka z vzpostavitvijo parkirnih režimov in območij za pešce

• Preureditev območij po sistemu superblokov - parlamentarna četrt S in J, Masarykova J, V in Z, Zupančičeva jama, Poljane, Prule, Zelena jama

Živahna četrtna središča

Območja izgradnje večjih stanovanjskih sosesk JSS MOL

41 Stanežiče

42 Rakova jelša

43 Sibirija

44 Litijska

Športna infrastruktura in rekreacijska območja

45 Atletski center Ljubljana

46 Športni center Svoboda s plezalnim in teniškim centrom ter območjem rekreacijskih površin

47 Kolesarski center Ljubljana

48 Kajakaški center Tacen

49 Center vodnih športov Livada

50 Golf center Barje

51 Center drsalnih športov Tivoli

52 Pokrito smučišče Podutik

• Javna večgeneracijska športna igrišča

Vzpostavitev lokalnih centrov četrtnih skupnosti

• Prenova in oživitve zgodovinskih jeder satelitskih centrov

• Prenova in oživitve centrov modernističnih sosesk

53 Center Šmarna gora

54 Center Barje

55 Center Jarše

56 Center Fužine

57 Center Šiška Remiza

58 Center Stanežiče

59 Center Moste

Družbena infrastruktura

• Izgradnje in prenove vrtcev, osnovnih in glasbenih šol; vključno z novimi specializiranimi razvojnimi oddelki v vrtcih in mrežo inkluzivnih oddelkov v osnovnih šolah

• Zagotavljanje prostorov za javne zavode in institucije za podporo družinam (IC Pika, Svetovalni center

za otroke, mladostnike in starše Ljubljana, Mala ulica, Cene Štupar – CILJ)

• Prenova obstoječih zdravstvenih domov in izgradnja novih (ZD Metelkova, ZD Jarše)

60 ICZDL Metelkova

61 ZD Jarše

• Mestni center za demenco

• Preventivna hiša – Zdrava Ljubljana

Samooskrbni prehranski sistemi

62 Prenova osrednje ljubljanske tržnice z Mahrovo hišo

63 Veletržnica

Prenova in zgradnja lokalnih tržnic

64 Tržnica Moste

65 Tržnica Barje

66 Tržnica in Doživljajski most Štepanjsko naselje

67 Tržnica Remiza

68 Tržnica Stanežiče

Nova vrtičkarska območja

69 Vrtički Brdo

70 Vodarna Koseze

71 Vodohran Golovec

Moč znanja, kulture in sodelovanja

• Sodelovanje z UL pri izgradnji univerzitetnih kampusov in študentskih stanovanj

• Razvoj tehnoloških območij: Brdo, Brnčičeva, BTC, Litostroj, Rudnik, Stegne, Tobačna, Tržaška, Zaloška.

Mestne knjižnice

Prenova obstoječih lokacij in prilagoditev knjižnične mreže za mesto kratkih razdalj

72 Nova lokacija osrednje mestne knjižnice – Knjižnica Otona Župančiča

73 Prenova Knjižnice Glinškova ploščad

74 Prenova Knjižnice dr. Franceta Škerla

75 Prenova Knjižnice Črnuče

76 Prenova Knjižnice Fužine

77 Prenova Knjižnice Rudnik

78 Prenova Knjižnice Jožeta Mazovca

79 Knjižnica Brdo

80 Knjižnica Šmartno

81 Knjižnica Podutik

Kulturne ustanove

82 Prenovljeno Baragovo semenišče

83 Minipleks mestni kino

84 Gledališče pod figo

85 Center sodobnih plesov TELO

86 Razširitev Mestnega gledališča ljubljanskega

87 Arheološki center Ljubljana

88 Prenova Mestne galerije Ljubljana

89 Celovita ureditev grajskega griča in dokončanje prenove ljubljanskega gradu

Projekti so označeni s števkami in barvami posameznih razvojnih področij. Na zemljevidu na prejšnji strani lahko preverite njihove lokacije. Tiste bolj konceptualne pa podrobneje spoznate v poglavjih enake barve. Vabimo vas, da spremljate njihov razvoj in uresničevanje ter jih, ko bodo dokončani, tudi z veseljem uporabljate.

**Najboljše
mesto
za življenje!**

SUPERMESTO

Supermesto je mesto, v katerem si želimo preživeti tudi dopust

Doc. Rok Žnidaršič, podžupan in mestni arhitekt

Želim si, da bi bili meščanke in meščani z življenjem v Ljubljani zadovoljni predvsem zato, ker je v mestu vse dovolj blizu in hkrati dovolj daleč. Zadovoljni bodo zato, ker bodo z vlakom ali avtobusom hitro prišli do bolj oddaljenih ciljev. In ker bodo vsakodnevni potem hitro kos tudi peš ali s kolesom.

S svojimi urbanističnimi idejami in kontinuiranim razvojem je Ljubljana že od potresa leta 1895, ko so nastali prvi resni urbanistični načrti, zasnovana kot supermesto. Torej kot mesto, ki temelji na dobri dostopnosti, enakomerni razporeditvi javnih in zasebnih dejavnosti, storitev ter drugih mestnih funkcij, obenem pa deluje v skladu s svojim naravnim položajem in geografskimi značilnostmi. Zasnovana je bila kot mesto, ki ga moramo pravzaprav prepoznati še enkrat, za nazaj. Dobro premisliti, kaj so tiste njegove ključne vrednote, in na njih graditi nadaljnji razvoj.

Ljubljana je že danes mesto, ki temelji na dostopnosti, vključevanju in sozvočju z naravo. Vizija Supermesto 2045 te vrednote nadgrajuje tako, da krepi življenje v soseskah, spodbuja hojo, kolesarjenje in javni prevoz, širi zelene površine ter odpira sodelovanje pri oblikovanju skupnega prostora. Kakšna bo Ljubljana leta 2045, ni odvisno le od načrtov, ampak tudi od nas vseh, ki mesto načrtujemo, razvijamo in v njem živimo. V preteklih dveh desetletjih je mestna ekipa z županom Zoranom Jankovičem na čelu že dokazala, da zna trajnostno vizijo, zastavljeno leta 2007, tudi uresničiti. Enako bo veljalo za Supermesto. V naslednjih dvajsetih letih ga bomo lahko ustvarili le skupaj.

»Življenje v mestu je zares kakovostno, ko si v njem želimo preživeti tudi dopust.«

Ta misel morda najlepše oriše Supermesto, ki je označba za naš pogled na razvoj mesta. Vizija Supermesto poudarja uravnotežen razvoj vseh četrtnih skupnosti. Želimo si, da bi ljudje več časa preživljali v svoji soseski – med vikendi, popoldnevi in celo na dopustu. Kakovostna infrastruktura, kulturni programi, izobraževalne vsebine in prostori za druženje omogočajo, da svoje mesto odkrivamo z enako radovednostjo, kot sicer odkrivamo kraje na potovanjih v tujini.

Mesto ne sme postati kulisa za obiskovalce ali prostor spektakla. Pomembno je razumeti, da kakovost mesta ni odvisna od posameznih arhitekturnih ikon ali velikih investicij. Določa jo predvsem to, kako prijetno je v njem živeti. Vizija Supermesto zato daje prednost arhitekturni odličnosti in krajinskoarhitekturni prenovi ter premišljenim posegom v javni prostor namesto bleščeči komercialni arhitekturi, namenjeni predvsem prodaji. To je ena najzahtevnejših nalog urbanističnega razvoja: razvijati odprt javni prostor, arhitekturo in podobo mesta, osredotočeno na ljudi, prijetnost in udobje bivanja – na prostore, kjer se ljudje srečujejo, sprehajajo, igrajo, pogovarjajo in ustvarjajo skupnost.

Velika priložnost za Ljubljano je, da še naprej razvijamo tiste dele mesta, ki so nastali stihijsko, brez urbanističnih načrtov. To so predvsem območja v stiku s Krajinskim parkom Barje, z Ljubljanico in na severu območja ob Savi. Ti deli mesta so bili poseljeni kot nekakšen prostorski in družbeni rob, a so se do danes zaradi mestnih investicij že bistveno preobrazili – z izgradnjo gospodarske javne infrastrukture,

vključno s kanalizacijskim omrežjem, ter z vlaganji Javnega stanovanjskega sklada in drugimi razvojnimi projekti mesta. Dosegel jih je tudi javni promet, njihovo dobro dostopnost pa zagotavlja primerno urejen javni prostor. Takšna območja imajo v Ljubljani največ potenciala. To so območja, ki se lahko znotraj

sebe na novo prevrednotijo in zgostijo ter kjer se lahko poišče prava mera med odprtim in grajenim prostorom. Pomemben razvojni potencial predstavljajo tudi območja trgovskih središč, kot sta BTC in Rudnik, ter nekdanja industrijska območja, ki še vedno ostajajo v mestu. Tudi ta postopoma razvijamo kot del razširjenega mestnega središča.

»Degradirana in stihijsko nastala območja na novo ovrednotimo ter poiščimo pravo ravnovesje med odprtim in grajenim prostorom.«

Ljubljana bo v prihodnjih desetletjih rasla. Pripravljena bo sprejeti približno 450.000 prebivalcev in še 150.000 dnevnih obiskovalcev, ne da bi pri tem izgubila kakovost življenja ali svoj značaj. Takemu razvoju v strokovnem jeziku pravimo koncept 15-minutnega mesta. Ljubljana je bila že po drugi svetovni vojni, v času največje ekspanzije, zasnovana kot policentrično, mozaično mesto. Sprejet je bil urbanistični koncept, po katerem so stare vasi na območju Ljubljane postale lokalna središča, novozgrajene socialistične soseske pa novi centri tega mozaičnega mesta. Ta središča zagotavljajo storitve prebivalcem posameznih delov mesta, hkrati pa morajo biti med seboj dobro povezana. To pomeni dobro dostopnost zelenih površin, vrtcev, šol, zdravstvenih domov, trgovin in drugih vsakodnevnih storitev. Ključno je, da je vse, kar ljudje potrebujejo v vsakdanjem življenju, dosegljivo v bližini doma, in to brez avtomobila.

Del nove prometne ureditve mesta so kolesarske ulice ter nadgradnja in širitev obstoječe mreže rumenih pasov za avtobuse. Ta bo bistveno bolj razvejana in povezana. Predstavljala bo eno ključnih razvojnih sprememb in postala eno najživahnejših mestnih

prometnih omrežij. Kot ena najpomembnejših rešitev za prilagoditev mesta počasnejšemu, varnejšemu in okolju prijaznejšemu prometu so se izkazale tudi kolesarske ulice. Na njih imajo prednost kolesarji. To ne pomeni, da so namenjene izključno

kolesom, ampak se morajo vse druge oblike mobilnosti prilagoditi kolesarskemu prometu. Današnje kolesarske steze ob glavnih vpadnicah služijo predvsem krajšim potem znotraj posameznih sosesk, kolesarske ulice pa bodo mesto povezale v širšo kolesarsko mrežo in kolo izpostavile kot resno alternativo avtomobilom tudi na daljših vsakodnevnih poteh.

Takšna povezanost ustvarja pogoje za razvoj živahnih sosesk in novih stanovanjskih območij. Ljubljana bo do leta 2045 lahko zgradila približno 45.000 novih stanovanj, ne da bi pri tem žrtvovala svojo zeleno podobo. Nasprotno – več kot 76 odstotkov njenega ozemlja bodo še naprej predstavljale zelene površine. Če želimo, da bo Ljubljana tudi leta 2045 prijazna za življenje, moramo zelenje razumeti drugače kot doslej. Ne gre le za sajenje novih dreves, ampak za ustvarjanje pogojev, v katerih bodo drevesa lahko rasla desetletja. Zelenja in biodiverzitetnih otokov v mestu ne razumemo kot lepega dodatka, temveč kot ključno infrastrukturo. Pomaga blažiti posledice podnebnih sprememb in preprečuje pregrevanje mesta do te mere, da javni prostor ne bi bil več primeren za življenje. Pri tem imamo veliko odgovornost, saj se tako kot

»V mestu kratkih razdalj večino vsakodnevnih poti opravimo peš ali s kolesom.«

Ijudje tudi drevesa težko prilagajajo novim razmeram. Zato ni pomembno le, da sadimo nova drevesa, ampak tudi, da jim zagotovimo ustrezne rastne pogoje, kar danes

»Če avtocestni obroč mesto ločuje, ga Pot spominov in tovarištva povezuje.«

Sam iz svojih treh pisarn vidim različne zelene podobe Ljubljane. Na univerzi gledam Krakovske vrtove, ki postajajo vse bolj zaraščeni. Tam bi si želel videti več raznovrstnih rastlin, ne le dreves – tudi sadno drevje. Iz svojega ateljeja vidim drevorede ob Ljubljani in izjemno zelen Grajski grič. Prav takšen, zelen pogled si želim ohraniti tudi v prihodnje.

Posebno mesto v tej zeleni, dostopni, vključujoči in povezani zgodbi Ljubljane ima Pot spominov in tovarištva. Dolgo smo Ljubljano razumeli skozi avtocestni obroč, ki mesto zamejuje in ga na neki način prekinja. Pot spominov in tovarištva pa predstavlja povsem

»Mesto, ki svoje največje kakovosti gradi na povezovanju, ne na ločevanju.«

drugačno logiko – zeleni obroč, ki mesto povezuje. Ta prostor se je skozi čas preobrazil iz tragične zamejitve mesta, ki je bilo med drugo svetovno vojno spremenjeno v koncentracijsko taborišče, v povezovalni zeleni obroč mesta. Če avtocestni obroč mesto ločuje, ga Pot spominov in tovarištva povezuje – krožno, horizontalno, v vse smeri in tudi radialno, prek obvoznice. Prav v tem vidim simboliko Ljubljane. To je njen najbolj human, najbolj živ in verjetno tudi najpomembnejši spomenik. Zato je ključno, da PST ostane zelen in predvsem sklenjen obroč tudi tam, kjer danes poteka skozi urbana območja.

Podobno razmišljanje velja tudi za energetske in prehranske samooskrbo. To danes ni več zgolj okoljska tema, ampak postaja vprašanje svobode mesta. V bolj samooskrbnem in samozadostnem mestu, ki je manj odvisno od zunanjih virov, ljudje živijo bolj brezskrbno. Brez strahu lahko pričakujejo zimo in vedo, da energetske krize ne bodo neposredno vplivale na njihov življenjski standard. Če ima mesto možnost samo proizvajati energijo, jo lahko zagotavlja po stabilnejših in nižjih cenah. Prav v tem se danes kaže svoboda mesta – da ni namenjena le tistim, ki si jo lahko privoščijo, ampak vsem prebivalcem mesta.

»Svoboda mesta se kaže v tem, da pripada vsem, ne le tistim, ki si jo lahko privoščijo.«

Podobno velja za prehrano. Ljubljana je na poti, da postane čim bolj samooskrbna tudi na tem področju. To pomeni, da bo mesto spodbujalo možnosti za lastno pridelavo

hrane in omogočalo dostop do lokalno pridelanih živil na mestnih tržnicah. Gre za vprašanje večje odpornosti mesta, pa tudi kakovosti življenja ter večje neodvisnosti od zunanjih sistemov.

Največja nevarnost za Ljubljano pa niso ne podnebne spremembe ne rast prebivalstva. Mestu lahko najbolj spodleti, če izgubi jasno razvojno vizijo in začne slediti logiki prostega kapitala. Kot doslej tudi v prihodnje tega ne bomo dopustili. Glavna mesta so danes zelo zanesljive naložbe, vendar le, dokler ostajajo kakovostno urejena in dolgoročno načrtovana. Paradoks nevidne roke trga je namreč prav v tem, da je varnost teh naložb odvisna od kakovosti mesta – od tega, da se razvija premišljeno, po jasnih načelih, kakršna postavlja tudi Vizija Ljubljana 2045. Če razvoj prepustimo parcialnim interesom, lahko mesto zelo hitro izgubi svoj značaj. V njem nenadoma ni več lepo živeti, povpraševanje pa začne usihati.

»Vizija ni zbirka projektov. Je dogovor o vrednotah.«

Ko razmišljamo o Ljubljani leta 2045, razmišljamo o odprtem, dostopnem in dobro povezanem javnem prostoru, ki mesto povezuje s krajinskim okoljem zavarovanih območji. Predvsem pa razmišljamo o mestu, v katerem bodo ljudje radi živeli. V angleščini za to obstaja lep izraz – lovability (vzljubljivost). Označuje mesto, do katerega ljudje čutijo pripadnost. Mesto, v katerem radi vzgajajo otroke, se srečujejo s prijatelji, preživljajo prosti čas in se vedno znova vračajo na iste ulice, trge in poti.

Prav v tem je največji potencial Ljubljane. Ne le zaradi korena besede ljub, ampak zato, ker ima vse možnosti, da ostane mesto po meri človeka. Mesto, v katerem je življenje dovolj udobno, da si v njem želimo preživeti tudi dopust. ●

Vizija ni nastala
v pisarni. Nastala
je v dialogu
z vami.

Vizijo Ljubljana 2045 smo oblikovali članice in člani vodstva velike mestne družine v sodelovanju z mnogimi zunanjimi strokovnjaki, predstavniki institucij in posamezniki, ki s svojim znanjem, izkušnjami, idejami in kritiko soustvarjajo prihodnost Ljubljane.

Strateška izhodišča Vizije mesta Ljubljana 2045: Zoran Jankovič, Rok Žnidaršič, Aleš Čerin, Dejan Crnek, Boštjan Koritnik, Samo Logar, Miha Verbič, Tjaša Ficko, Tanja Dodig Sodnik, Sania Huskić Hočevar; delovna skupina Vizije mesta Ljubljana 2045: Rok Žnidaršič, Katarina Konda, Karmen Žirovnik, Mojca Gabrič, Polona Filipič; pri nastajanju Vizije mesta Ljubljana 2045 so sodelovali člani Mestne uprave MOL in velika mestna družina: Maja Žitnik, Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet ter Služba za razvojne projekte in investicije; Ivan Stanič, Oddelek za urejanje prostora; Nataša Jazbinšek Seršen, Oddelek za varstvo okolja; Mateja Demšič, Oddelek za kulturo; Marko Kolenc, Oddelek za šport; Tanja Hodnik, Oddelek za zdravje in socialno varstvo; Marija Fabčič, Oddelek za predšolsko vzgojo in izobraževanje; Jera Grobelnik, Služba za lokalno samoupravo; Tadeja Möderndorfer, Služba za javna naročila; Matjaž Bregar, Služba za organiziranje dela mestnega sveta; Jasna Plazl, Služba za pravne zadeve; Nataša Koprivšek, Služba za notranjo revizijo; Arian Debeljak, Služba za digitalizacijo; Matic Sopotnik, Služba za evropske projekte; Petra Šeme, Služba za energetske upravljanje; Saša Bistan, Oddelek za finance in računovodstvo; Simona Remih, Oddelek za ravnanje z nepremičninami; Robert Kus, Oddelek za zaščito in reševanje; Luka Jukič, Inšpektorat; Roman Fortuna, Mestno redarstvo; Krištof Mlakar, Javni holding Ljubljana; Samo Lozej, Energetika Ljubljana; David Polutnik, JP Voka Snaga; Rok Vihar, Ljubljanski potniški promet; Bojan Babič, JP Ljubljanska parkirišča in tržnice; Mojca Hucman, Žale; Jernej Pintar, Tehnološki park Ljubljana; Iztok Bridl, Gospodarsko razstavišče; Tomaž Kučič, Gasilska brigada Ljubljana; Živa Matjašič, Javni stanovanjski sklad MOL; Lilijana Mačjar, Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije; Antonija Poplas Susič, Zdravstveni dom Ljubljana; Sašo Rink, Lekarna Ljubljana; Liljana Batič Dernovšek, Zavod za oskrbo na domu Ljubljana; Mateja Avbelj Valentan, Turizem Ljubljana; Petra Stušek, Ljubljanski grad; Darko Brlek, Festival Ljubljana; Metka Dariš, Kinodvor; Barbara Murn Vrviščar, Pionirski dom – Center za kulturo mladih; Tibor Mihelič Syed, Center urbane kulture Kino Šiška; Teja Zorko, Mestna knjižnica Ljubljana; Uroš Korenčan, Lutkovno gledališče Ljubljana; Nevenka Šivavec, Mednarodni grafični likovni center; Blaž Peršin, Muzej in galerije mesta Ljubljane; Barbara Hieng Samobor, Mestno gledališče ljubljansko; Inga Remeta, Slovensko mladinsko gledališče; Suzana Gajič, Živalski vrt Ljubljana; Olja Ivanović, Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana; Eva Štrmljan Kreslin, Mala ulica – Center za otroke in družine v Ljubljani; Tatjana Polajnar, Javni zavod Šport Ljubljana; Renata Zamida, Center Rog; Bojan Hajdinjak, Cene Štupar – Center za izobraževanje Ljubljana; Ksenja Perko, Mladi zmaji; Mateja Hudoklin, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana; Bernarda Kokalj, Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana; Romana Kolar, Center IRIS; Marko Oman, Veterinarska postaja Ljubljana; Matej Rovšek, Center Janeza Levca Ljubljana; ravnateljice in ravnatelji osnovnih šol in vrtcev MOL; predavatelji na strokovnih delavnicah za pripravo izhodišč za Vizijo mesta Ljubljana 2045: prof. Carlos Moreno, Pariz; Maria Vassilakou, Dunaj; Asier Abaunza Robles, Bilbao; Xavier Matilla Ayala, Barcelona; Stephen Willacy, Aarhus; Matjaž Harmel in Aleksandra Kranjc, Zavita d.o.o.; Darja Matjašec, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta; Vasa Perović, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo; Gregor Pretnar, PNZ d.o.o.; Tadej Žaucer, MOPE; udeleženci na delavnicah za pripravo izhodišč za Vizijo mesta Ljubljana 2045: Ana Ahčin, Luka Anđelković, Iza Arnšek, Ognen Arsov, Petra Atelšek Cirman, Aleksandra Ažman, Blaž Babnik Romaniuk, Maja Baloh, Pia Baškovec, Marjeta Benčina, Jošt Berčič, Janez Berdavs, Simona Berden, Bernarda Bevc Šekoranja, Marjan Bevk, Klemen Bizjak, Matic Bizjak, Nina Bizjak Komatar, Neža Bodlovič, Irena Bogataj, Kristina Bogataj, Marco Bontje, Milena Bozic, Sara Božič, Branka Brancelj Kular, Jana Breznik, Rok Brišnik, Vanja Brkič, Larisa Brojan, Erna Bukovica, Oskar Cafuta, Tatjana Capuder Vidmar, Giorgia Carpi, Maša Ceglar, Aidan Cerar, Mika Cimolini, Mia Crnic, Jožica Curk, Maša Cvetko, Branka Cvjetičanin, Katarina Čakš, Tina Čargo, Maja Čelik, Patricija Černe, Barbara Černič, Andrej Černigoj, Nejc Černigoj, Ilka Čerpes, Mateja Delač, Jani Demšar, Polona Demšar Mitrovič, Jože Dimnik, Milan Dinevski, Mateja Doležal, Neža Dolinar, Špela Kragelj Bračko, Tjaša Doljak, Tjaša Erjavec, Vid Erzen, Marko Fatur, Martin Ferjan, Polona Filipič Gorenšek, Pal Forgacs, Mojca Foški, Mojca Gabrič, Peter Gabričič, Meta Gabron, Miran Gajšek, Tanja Gašperšič, Katarina Godec, Matej Gojčič, Blaž Golob, Nina Goršič, Matevž Granda, Barbara Grčar, Gregor Gregorič, Tadej Gregorič, Tilen Peter Grgič, Vanjo Grobljar, Jaka Grošelj, Sintija Hafner Petrovski, Nela Halilović, Matjaž Harmel, Nives Harmel, Arijana Haskaj, Luka Hiti, Anja Hočevar, Maja Hrastar, Aljaž Hvala, Alenka Jager, Andreja Jagodic, Liljana Jankovič Grobelšek, Nataša Jazbinšek Seršen, Julij Jeraj, Sonja Jeram, Igor Jesenovec, Vesna Jevšček, Ferdo Jordan, Barbara Jovan, Metka Jug, Manca Jug, Maj Juvanec, Mateja Kavčič, Katja Kerkez, Naja Kikelj, Jakob Klemenčič, David Klepej, Tara Klevišar, Leon Kobetič, Ana Kodrič, Zala Koleša, Katarina Končina, Katarina Konda, Vita Kontić Bezjak, Alenka Korenjak, Kristina Korošec, Andrej Koruza, Sebastjan Kovač, Martin Kovač, Monika Kovač Mesarič, Janez Koželj, Vladimir Koželj, Petra Krajner, Tjaša Krajnik Platovšek, Damjan Kralj, Staša Kraljič, Aleksandra Kranjc, Špela Kranjc, Anita Kranjc, Urška Kranjc, Milena Kranjc, Anna Kravcova, Arabela Križ Galič, Mirko Krsmanović, Matej Kučina, Katarina Kuk, Jožica Kuntarič Kobal, Danijela Kure Kastelc, Petra Kurnik, Meta Kutin, Kristijan Lavtižar, Nataša Leban Lavriša, Mojca Lenardič, Erna Lesar Gnidovec, Kaja Lipnik Vehovar, Karin Lisjak, Samo Logar, Uršula Longar, Marina Lovrič, Ines Lupše, Michal Maco, Snježana Marčenko, Dejan Marinčič, Katja Martinčič, Matjaž Marušič, Boris Matič, Brina Medvešek, Stanislav Bras Meglič, Miha Mermal, Nina Meško, Tomaž Miklavčič, Klemen Milovanović, Tomaž Mivšek, Luka Mladenović, Zala Mlakar, Žiga Mljač, Peter Močnik, Vojka Močnik, Kristina Montanič, Urška Može, Gašper Mrak, Neža Mrevlje, Sabina Mujkič, Barbara Mušič, Zoran Nikolovski, Matej Nikšič, Anže Notersberg, Alenka Novak, Žiga Novak, Iztok Obreza, Neža Oman Sršen, Aleksander Ostan, Urša Otoničar, Dimitrii Pakhomov, Alenka Pavlin, Jernej Per, Darja Pergovnik, Urša Peršič, Evgenija Petak, Marko Peterlin, Ana Pezdirc, Nataša Pirnat, Mojca Piry, Ksenija Pišljar, Manja Platovšek, Vid Plesnik Zupanc, Žan Plevnik, Urša Podlipnik, Peter Podržaj, Katarina Pogačnik, Andrej Pogačnik, Irena Potočnik, Tina Potočnik, Sergeja Praper, Matej Praprotnik, Marko Premelč, Gregor Pretnar, Eva Prevec, Jernej Prijon, Ignac Primožič, Matej Radinja, Andrej Ravnikar, Žiga Ravnikar, Dejan Razpotnik, Lea Rebernik, Helena Regina, Črtomir Remec, Isabel Ribolli, Lea Rikato Ružič, Sašo Rink, Dejan Ristič, Urša Rot, Ines Rot, Nika Rovšek, Leon Rus, Delfina Rustemi, Jure Sadar, Petra Sajovic, Elie Seksig, Tina Simončič, Vesna Skubic, Jože Slak, Anja Slekovec, Uroš Smolnikar, Janja Solomun, Ivan Stanič, Andraž Starčič, Maruša Strmec, Eva Štrmljan Kreslin, Mojca Stupan Kobilica, Mojca Šašek Divjak, Petra Šimnovec, Maja Šinigoj, Jernej Šipoš, Tomaž Štoka, Ina Šuklje Erjavec, Mihaela Šuštar Gruber, Kaja Švab, Urša Švagelj, Metka Švegl, Jože Tomec, Jana Tomicic, Monika Tominšek, Maja Topličanec, Vladimir Tripković, Vesna Ugrinovski, Silvija Umek Toth, Sida Valentinčič, Lara Valentič, Martin Valinger, Maja Vardjan, Arne Vehovar, Maja Velkavrh, Vid Velkavrh, Nada Verbič, Anamarija Verlič, Petra Vertelj Nared, Patrick Vesel, Ivan Videk, Nina Vidic Ivančič, Jernej Vidmar, Lucija Vidonja, Mateja Volgemut, Mojca Vrbančič, Urša Vrhunc, Aleksander Vujović, Maša Zagorac, Katja Založnik, Alma Zavodnik Lamovšek, Jure Zavrtanik, Maša Zorjan, Andrej Aleš Zupanc, Petra Žarn, Tadej Žaucer, Barbara Žejn, Maja Žitnik, Barbara Žižić Baumgartner, Ana Žnidaršič, Rok Žnidaršič; priprava prostorskih načrtov: Bernarda Bevc Šekoranja, LUZ d.o.o.; identiteta znamke in komunikacijski materiali: Manca Krnel, Martin Košir in Mitja Jereb, PM d.o.o.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

711.4(497.4Ljubljana)
316.728(497.4Ljubljana)
308(497.4Ljubljana)

VIZIJA mesta Ljubljana 2045 : [supermesto] / [odgovorna urednica Manca Krnel ;
sodelujoči Rok Žnidaršič ... [et al.] ; sodelujoči fotografi Jeff Bickert ... [et al.] ;
ilustracije Manca Krošelj ; avtorji vizualizacij AAMERAK ... et al.]. - Ljubljana :
Mestna občina, 2026

ISBN 978-961-7193-23-7
COBISS.SI-ID 290840323

Supermesto – vizija mesta Ljubljana 2045

Izdajateljica: Mestna občina Ljubljana
Odgovorna urednica: Manca Krnel, PM d.o.o.
Sodelujoči: Rok Žnidaršič, Tjaša Ficko, Mojca Gabrič, Karmen
Žirovnik, Sania Huskić Hočevar, Tina Pichler
Strateško vodenje in koordinacija projekta: Mitja Jereb, PM. d.o.o.
Oblikovna zasnova in kartografija: Martin Košir, PM d.o.o.
Izvedbeno oblikovanje: Maja Petrović, PM d.o.o.
Sodelujoči fotografi: Jeff Bickert, Gaja Hanuna, Klemen Ilovar,
Miran Kambič, Luka Vidic (PAZI!PARK)
Ilustracije: Manca Krošelj
Dodelava vizualizacij: Martin Kruh
Avtorji vizualizacij: AAMERAK, Arhitektura, Ambient, ARP
Studio, Atelje Vozlič, Elea IC, Gužič Trplan arhitekti, Krajinaris, LUZ,
Prostorož, Studio Vulkan, Scapelab, SUPA
Lektoriranje: Jelka Jamnik
Tisk: Izi print d.o.o.
Naklada: 1000
Leto izdaje: september 2026
Brezplačna publikacija

Zakaj Supermesto?

Če vprašaš Ljubljančanko ali Ljubljančana, kako je živeti v Ljubljani, bo morda najprej dal(a) kakšno kritično opazko, nato pa z veliko verjetnostjo sklenil(a): »V bistvu je prav super.« Točno ta občutek je v središču ideje Supermesta.

Beseda super pomeni več kot le odlično ali izvrstno. Označuje nekaj, kar presega običajno, nekaj, kar ustvarja dodano vrednost in povezuje. Ko jo povežemo z besedo mesto, ne govorimo o mestu, ki je večje, višje ali gosteje poseljeno. Govorimo o mestu, ki je boljše za življenje, kar v Ljubljani gradimo že 20 let.

Zato smo z besedo Supermesto poimenovali vizijo Ljubljane 2045. V središče postavlja kakovost življenja. Ta se ne meri le v številkah, kvadratnih metrih ali novih stavbah, temveč predvsem v občutku varnosti, dostopnosti, povezanosti in pripadnosti. Meri se v dolžini senc dreves, v živahnosti sosesk, meri se na tržnicah, ulicah, v parkih, na otroških igriščih, torej povsod tam, kjer se srečujemo.

Supermesto je mesto, v katerem se ljudje počutimo doma. Mesto, ki ga soustvarjamo skupaj in pri tem nikogar ne puščamo ob strani. Vizija mesta Ljubljana 2045 temelji na nadaljevanju premišljenega razvoja, spoštovanja narave in sodelovanja skupnosti. Izhaja iz prepričanja, da več ni vedno tudi bolje ter da je dolgoročna kakovost življenja pomembnejša od hitre rasti. Govori o mestu, ki ostaja prijetno za življenje tudi za prihodnje generacije.

Ljubljana tako postaja Supermesto – mesto po meri ljudi, povezano z naravo in skupnostjo, odprto za nove ideje ter ponosno na svoj značaj.